



วารสารชัยมงคลปริทรรศน์

Journal of Chaimongkol Review

ISSN : 3027 - 8848 (Online)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567

Vol.4 No.1 January-June 2024



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี



เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล:

ISSN 3027-8848 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร:

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร:

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

- **บทความวิชาการ** คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บ่งชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทความวิจัย** คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทวิจารณ์หนังสือ** คือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรชนี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ:

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา:

วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์:

วารสารมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจาก accepted (ยอมรับการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น เก็บเพียงครั้งเดียว) ทั้งนี้ทางวารสารจะดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินกับทางมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกบทความ โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

- บทความวิชาการหรือบทความทวิสารณห์หนังสือ จำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ
- บทความวิจัย จำนวน 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

กรุณาชำระค่าธรรมเนียม หลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น วารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียมให้ทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี:

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ และนิติศาสตร์และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ:

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นเจ้าของวารสารชัยมงคลปริทรรศน์ วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด



ผู้จัดพิมพ์:

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์ เป็นวารสาร peer-reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระปิฎกโกศล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

.....

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาชินภัทร ฉินนาลโย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

ภัคสิริ แอนิหน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.ae@mcu.ac.th

ยุทนา ขวัญเมือง

สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : yutana1982@gmail.com

.....

คณะบรรณาธิการ

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : pajitsakong@gmail.com

พระเมธาวิญญู

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : suthep.bud@mbu.ac.th

กฤตชน วงศ์รัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : kritchana.won@gmail.pbru.ac.th

โสภภาพร กล้าสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : sopaporn.kla@mail.pbru.ac.th

วัชร เวชประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : watchara.wet@mail.pbru.ac.th



วิวิศน์ สุขแสงอร่าม

E-mail : wiwit.suk@mail.pbru.ac.th

รักเกียรติ หงษ์ทอง

E-mail : rakkait.hon@mail.pbru.ac.th

กุลสกาวั เลาสลิตย์

E-mail : kulsakwao.lao@mail.pbru.ac.th

จักรวาล เหมือนแจ่ม

E-mail : Jack@forester64.com

นรพัทธ์ เสางทอง

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

วารินทร์ จันทรัตน์

E-mail : Warin_Jantarat@hotmail.com

สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ

E-mail : pbrusaranpat@gmail.com

พระครูธรรมธรไพบูลย์ ญาณวิบุโล

E-mail : oadsy1972@gmail.com

มนตรี วรภัทรทรัพย์

E-mail : papamontree@gmail.com

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

กองจัดการ

พระมหาเกรียงศักดิ์ ฐิริวิฑูรโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิณณะ พิทักษ์เกษมสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิณห์วรา จันท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ธนพงษ์ จุ้ยเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

อุษา กุศลางกูรวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ไพรินทร์ ไตรวิทย์พานิชย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิรพจน์ ภู่อารัง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

นันทฤพร อุ่นริ้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ: วารสารชัยมงคลปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: Journal of Chaimongkol Review

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระเมธาวิเชียร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
กฤตชน วงศ์รัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
โสภภาพร กล่ำสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วัชร เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วิวิศน์ สุขแสงอร่าม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
รักเกียรติ หงษ์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
กุลสกาวิ เลาสถิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
จักรวาล เหมือนแจ่ม	นักวิชาการอิสระ
นรพัทธ์ เสาวทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย
สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

พระครูธรรมธรไพบุลย์ ญาณวิบุโล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
มนตรี วรภัทรทรัพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
วารินทร์ จันทรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ, ประเทศไทย

บทบรรณาธิการ

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์วิชาการฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประเดือน มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'พระปิฎกโกศล'.

พระปิฎกโกศล

บรรณาธิการวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(3)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(8)

บทความวิชาการ

ค่ายวัดสี่กุก และความตายของมังมหาราชก่อนการเสียกรุงของอยุธยา พ.ศ.2310	1-12
---	------

* พระปลัดระพิน พุทธิสาโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมะธน

การพัฒนาการเมืองในประเทศไทย	13-20
-----------------------------	-------

* โชคชัย ศรีรักษา

การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายของประชาชน	21-27
--	-------

* สุมนภัค วรภัทรทรัพย์

เขมรราชบุรี : ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ การคงอยู่ อัตลักษณ์	28-36
--	-------

และภาวะกลืนกลายให้เป็นไทย

* พระปลัดระพิน พุทธิสาโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมะธน

ค่านิยมการมอบของกำนัลในสังคมไทย	37-47
---------------------------------	-------

* ธนาพล กิจเลิศวัฒนา

ภาคผนวก	ภาคผนวก 1
---------	-----------

ค่ายวัดสีกก และความตายของมังมหารธาก่อนการเสียกรุงของอยุธยา พ.ศ.2310^{*} SIKUK TEMPLE CAMP AND MANG MAHANARATHA DEATH BEFORE THE LOSS OF AYUTTHAYA IN 1767

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ดิเรก ตัวลอย, มัลลิกา ภูมะธน

Phrapalad Raphin Buddhiso, Direk Duangloy, Mallika Phumathon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องค่ายวัดสีกก และความตายของมังมหารธาก่อนการเสียกรุงของอยุธยา พ.ศ.2310 มีวัตถุประสงค์ศึกษาถึงเหตุการณ์ในช่วงการเสียกรุงของอาณาจักรอยุธยา เนื่องด้วยวัดสีกก และความตายของแม่ทัพมังมหารธา โดยใช้การสำรวจเชิงพื้นที่ จากเอกสาร งานวิจัย นำเสนอในรูปแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า วัดสีกกในปัจจุบัน ของอยุธยา ในอดีตเคยเป็นที่ตั้งค่ายของกองทัพพม่า โดยมีแม่ทัพใหญ่เป็นมังมหารธา จนกระทั่งเสียกรุงอยุธยาใน พ.ศ.2310 โดยก่อนเสียกรุงแม่ทัพมังมหารธาเสียชีวิต และมีหลักฐานว่ามีการสร้างเจดีย์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ดังปรากฏในปัจจุบันที่วัดสีกก พระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ: ค่ายวัดสีกก; มังมหารธา; การเสียกรุงของอยุธยา

Abstract

The objective of the academic article on Wat Si Kuk Camp and the death of Mang Maha Naratha before the fall of Ayutthaya in 1767 is to study the events during the fall of the Ayutthaya kingdom due to Wat Sikuk and the death of General Mangmahanaratha Using spatial surveys from research documents presented in essay form. The study results found that Wat Sikuk, present in Ayutthaya, was once the base of the Burmese Army's camp. The commander-in-chief was the Great Naratha Until the loss of Ayutthaya in 1767; before losing the city, General Mang Maha Naratha died. There is evidence that a pagoda was built. as a memorial, as shown today at Wat Si Kuk Ayutthaya.

Keywords: Wat Si Kuk Camp; Mang Maha Naratha; The Loss of Ayutthaya

บทนำ

เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2562 เกิดอยากชิมสต่อแดนใต้จาก ชุมพรที่ญาติ ดร.สุวัฒน์ รักขันโท อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ส่งมาให้ทางไปรษณีย์ พร้อมแจ้งทางไลน์ว่าใครประสงค์ชิมแจ้งได้ จึงประสานผ่านไลน์

^{*}Received February 1, 2024; Revised March 5, 2024; Accepted April 1, 2024



พร้อมนัดหมายปลายทางเป็นร้านอาหารแกงใต้ พร้อมนัดแนะกันในเวลาเที่ยง เมนูวันนี้เป็นอาหารใต้ พร้อมเครื่องเคียงเป็นสละตอจากแดนไกล สมใจหมาย เข้ากับบรรยากาศ เมื่ออ้อมหน้าด้วยอาหารใต้และสละตอสมใจ (อยาก) จึงคิดต่อไปว่าจะไปทางไหนกัน หลวงพี่คมสันต์ (ผศ.) จากภาควิชาเศรษฐศาสตร์ร่วมทีมเดินทางหลังอ้อมกันแล้ว จึงได้บทสรุปปลายทางเป็น รัชzna สถานที่ท่องเที่ยวที่สะท้อนกลิ่นอายของ “ท้องถิ่น” กลับการจัดการในยุคสมัยใหม่ เหมาะสำหรับผู้ชอบเสพ “สุนทรีย์” ในแบบ “ย้อนอดีต” แต่ในกรณีมี “ราก” เป็นลูกหลานชาวนาอย่างผู้เขียนก็ให้รู้สึกแปลกตาดี เพราะแต่เดิมคุ้นชินกับภาพ นาข้าวเพื่อกินข้าว แต่ที่ปรากฏตรงหน้า จะมีความต่างตรงที่ถูกทำไว้ “เสพ” ไม่ใช่วิถีชีวิตตามแบบอย่างที่เคยเป็น เมื่อไปเห็น “รัชzna” จึงคิดตามคิดต่อและคิดเพิ่มได้ว่า นามิไว้ 1. เพื่อระลึกความคุ้นชินกับวิถีแห่งท้องถิ่น 2. สร้างประสบการณ์ใหม่สำหรับการเดินทาง ให้ผู้มาเยือนได้สะสมเป็น “ภาพ” ไว้สื่อสารสาธารณะว่าเคยไปมานะ 3. รวมทั้งเป็นการพักผ่อนหย่อนใจในแบบวิถีบ้าน ๆ ตามชื่อที่ตั้ง “รัชzna” และ 4. เป็นการเพิ่มช่องทางทางธุรกิจ หรือมูลค่าเพิ่มจากสินทรัพย์ที่มี ทำนา และใช้นาเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5. เป็นการสร้างดีมานด์ (Demand) ตามภาษาเศรษฐศาสตร์ อันหมายถึงเพิ่มช่องทางในการบริโภค เพื่อให้เกิดการบริโภคจนกระทั่ง “นา” กลายเป็นสินค้าเพื่อการ “เสพ” มีเป้าประสงค์ปลายทางเป็น “สุนทรีย์” ความสุข ความสบายใจ เจริญหู เจริญตา พักผ่อน ที่นอกเหนือจากการผลิตข้าว เพื่อกินข้าวในแบบเดิม ตามกลไกทางเศรษฐศาสตร์ ที่ได้ยินเป็นรายการวิทยุในรถ ดร.สุวัฒน์ รัชชนิโทซึ่งเปิดให้ฟังระหว่างเดินทางร่วมกัน นาที่เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตข้าวในเชิงพาณิชย์อุตสาหกรรม จึงกลายเป็นแหล่งบันเทิงเรีรรมย์ควายจึงกลายเป็นองค์ประกอบหนึ่งในภาพถ่าย ที่ดูไม่ขัดเขินในปัจจุบันเมื่อเทียบกับยุคสมัยที่ผ่านมา ภายใต้แนวคิด “นา-ควาย-บ้านนอก” ในแบบ “ขวัญเรียม” แห่งทุ่งบางกะปิในนวนิยายขายดีของไม้ เมืองเดิม ในทศวรรษก่อน ๆ โลกทัศน์ของท้องถิ่นกลายเป็น “เทรน” ของการท่องเที่ยว เพื่อเสพชม ไม่ใช่แค่ผลิตข้าวกิน เพื่อการยังชีพและนาเชิงพาณิชย์ในยุคสมัยต่อมาเช่นเดิม จากนั้นเมื่อเสร็จแล้ว ก็ถามกันต่อว่าจะไปทางไหน หลวงพี่คมสันต์ ก็เสนอหลาย ๆ ว่า “วัดสีกุก” ประหนึ่งว่ามีข้อมูลและความสนใจเป็นการเฉพาะ พวกเราสายตาม ว่าอย่างไรก็ตามนั้น จากจุด “รัชzna” นั้นไปอีกสักพักใหญ่ ๆ สักไม่น่าจะเกิน 20 กิโลเมตรได้ พวกเราจึงไปจบที่วัดสีกุก ไม่มีคำตอบของการมา มีแต่ความสงสัยเล็ก ๆ ว่ามีอะไรที่นั่น ด้วยเหตุผลว่า ตัวเองเรียนประวัติศาสตร์เอเชีย ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ไทย จึงรู้แบบงู ๆ ปลา ๆ เมื่อเทียบกับอาจารย์ของผู้เขียนเอง เช่น พลับพลึง คงชนะ ที่มีผลงานด้านอยุธยาศึกษา ที่จะมีผลงานเกี่ยวกับอยุธยาศึกษามากมาย เช่น พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชุมชนเปอร์เซียอยุธยา (2537) พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชุมชนจามอยุธยา (2542) อยุธยาในฐานะเมืองศาสนา หลักฐานคือพระอุบาลีมหาเถระไปสืบศาสนาที่ศรีลังกา (2542) บทบาทของอยุธยาในฐานะที่เป็นเมืองท่า (2534) อิหร่านในอยุธยา โปรตุเกสในอยุธยา ตุรกีในอยุธยา ญี่ปุ่นในอยุธยา เป็นต้น หรือเพื่อนรหัสน้องอย่าง ดร.พรพรรณ โปร่งจิตร์ แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เคยทำวิจัยเกี่ยวกับชุมชนนานาชาติที่อยุธยาไว้ “การอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนในสมัยอยุธยาที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์” (พรพรรณ โปร่งจิตร์, 2546) น่าจะตอบได้ดี แต่ในเมื่อมาแล้ว และการเรียนประวัติศาสตร์ถูกทำให้เชื่อว่า “ต้องรู้ประวัติศาสตร์” จึงทำท่า “สถาปนา” ความเชื่อนั้นไว้ ด้วยการ “ไม่ปฏิเสธ” พร้อมกับเรียนรู้เชิงพื้นที่กับผู้นำพา ทั้งสองท่านไปในพร้อมกันที่ค่ายวัดสีกุก ไปพร้อม ๆ กัน



ภาพที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวกลางท้องทุ่ง “เสฟสุนทรียะในวิถีแห่งท้องทุ่งและธรรมชาติ
ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

ทำไมต้องค่ายสี่กุก

ผู้เขียนเมื่อไปถึงวัด เห็นว่าวัดมีกิจกรรมและการก่อสร้างศาสนสถานเป็นแบบรุ่นใหม่ สถาปัตยกรรมใหม่ มีการยกพื้นกุฏิแบบไม้ ที่น่าจะเป็นแบบเดิม ๆ ก่ออิฐฉาบปูนยกกุฏิให้สูงขึ้น เพื่อหนีน้ำ ใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ ในแบบเดิมไว้ด้วย กุฏิโบสถ์วิหาร ถูกสร้างไว้ รองรับ “วัดพัฒนาตัวอย่าง” และวัดสี่กุก ยังมีป้ายหน้ากุฏิว่าสำนักงาน เจ้าคณะอำเภอบางบาล และสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งที่ 2 ยืนยันว่าวัดมีความสำคัญในฐานะเป็น ศูนย์กลางการบริหารคณะสงฆ์ระดับอำเภอ รวมทั้งมีบุคคลที่ผู้เขียนรู้จัก คือพระมหาเฉลิมพล อชิโต เลขาธิการเจ้า คณะอำเภอ และเจ้าอาวาสวัดโคกหิรัญ ที่เป็นนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และดำรงตำแหน่ง เลขาเจ้าคณะอำเภอแห่งนี้ด้วย เมื่อมาถึงเห็นทัศนียภาพของวัดก็ร่มรื่น เสนาสนะของวัดครบ รวมทั้งมีโรงเรียน อบรม ตั้งอยู่ในบริเวณวัด มีความสมบูรณ์ในเชิงกายภาพ และสิ่งใช้ภายในวัด



ภาพที่ 2 ภูมิทัศน์สถานวัดสี่กุก ในปัจจุบันที่เป็นทั้งศาสนสถาน โบราณสถาน และสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด แห่งที่ 2 ที่ผสมไปด้วยกลิ่นไอของสมัยกาลเชื่อมวิถีพัฒนาในปัจจุบันเจดีย์สร้าง ใน พ.ศ.2435 พ.ศ.2500 หลวงจบ กระบวนยุทธได้นำบรมสารีริกธาตุจากอินเดียมาบรรจุในคราว 25 พุทธศตวรรษ

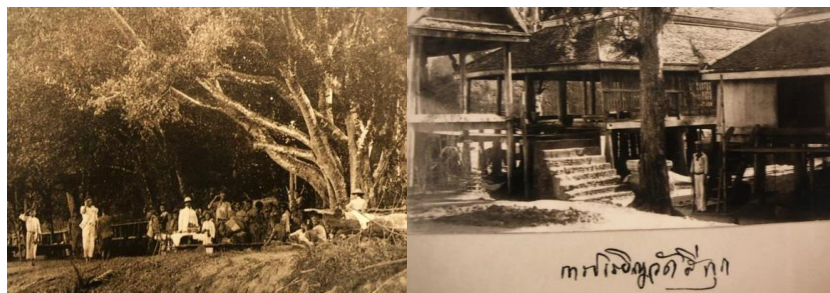
ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับการมา ก็คือวัดสี่กุก มีอะไรที่นอกเหนือจากนั้น ที่เป็นทั้งแหล่งสถานที่เนื่องด้วย ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ พุทธแบบนี้อาจยังไกล ถ้าบอกว่า “ค่ายสำคัญ” ในการทำให้กรุงศรีอยุธยาแตก ในครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ.2310 จนกระทั่งมีประวัติเนื่องไปถึงกรุงธนบุรี พระเจ้าตากมีจุดเริ่ม และจุดจบที่นี่ ถ้าบอกอย่างนี้ ความสำคัญของ “วัดสี่กุก” จะเจิดจรัส และส่องแสงขึ้นมาทันที

ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ “วัดสี่กุก” แห่งนี้เป็น “ค่าย” สำคัญของทหารในยุทธการล้อมกรุงศรี อยุธยา ระหว่าง พ.ศ.2307 ถึง พ.ศ.2310 หรือกรุงแตก แปลว่าป้อมค่าย เชิงเนิน ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับการรับ



แบบยึดเยื้อ ซึ่งต่างไปจากเดิมที่รพุงช่วงหน้าฤดูเก็บเกี่ยว น้ำหลากก็กลับไป แต่การรบครั้งนี้เป็นการรบเพื่อยื้อเวลาและรอแตกหัก รวมทั้งสภาพภายในกรุงอ่อนแอ และไม่สามารถต้านทานได้ ดังนั้นวัดสีฎกจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นค่าย แล้วสำคัญอย่างไร หากมองในเชิงภูมิศาสตร์เชิงพื้นที่ การที่ตั้งอยู่ริมน้ำ รูปเกือกม้า ในทางการทหารก็แปลว่าสีฎกมีชัยภูมิ ที่ดีตามหลักยุทธศาสตร์และใช้น้ำเป็นกำแพงธรรมชาติทั้ง 3 ด้าน เมื่อปิดด้านหน้าเสีย ก็ทำให้ค่ายแห่งนี้มีชัยภูมิที่ดีในทางการทหาร แต่อีกนัยหนึ่งก็เป็นพื้นที่ปิด ที่เหมาะแก่การป้องกันค่าย แล้วค่ายสีฎกจึงเลือกปิดตัวเอง ในเชิงค่ายทหารสนับสนุน หรืออาจเป็นทัพหลวง ก็ต้องคอยสนับสนุนทัพเล็ก ในการทำสงครามจรยุทธ์ ในสงครามปิดล้อมนั้น สีฎก จึงเหมือนเป็นพื้นที่หลัก หรือทัพหลวง จากนั้นก็รอเวลา ส่งกองทหารสนับสนุนไปตีป้อมค่ายตามเวลาที่เหมาะสม



ภาพที่ 3 “วัดสีฎก” เมื่อปี พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหลวง รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสต้นถึง 2 ครั้ง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน้อยล้อมรอบ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ ถือเป็นโบราณสถานที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน สิ่งสำคัญภายในวัด ได้แก่ เจดีย์ย่อมุมไม้ยี่สิบ องค์ใหญ่ 1 องค์ เจดีย์ย่อมุมไม้ยี่สิบสอง 3 องค์ อยู่ริมแม่น้ำน้อย อีกทั้งมีกุฏิสงฆ์เรือนไทยหมู่ ศาลาการเปรียญ และต้นสะตือ 300 ปี

ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562



ภาพที่ 4 ภูมิทัศน์สถานวัดสีฎก กับบทบาทนักสำรวจโบราณสถานรุ่นใหม่ กับภาพบอกเล่าเรื่องราวของค่ายสีฎก กับพัฒนาการของการตั้งวัดตั้งแต่ พ.ศ.2420

ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

ใครอยู่ที่ค่ายวัดสีฎก

เมื่อพวกเราไปที่วัดสีฎก หลวงพีคมสันต์ พาเดินหาอะไรบางอย่าง ประหนึ่งเหมือนเป็น เนวิเกเตอร์ ที่ตามหา พวกเราทั้งสองสายไม่ชัดเจน และก็เดินตามด้วยความสงสัยว่า ไปดูอะไร อย่างไร ประหนึ่งเหมือนตั้งคำถามในใจว่าทำไม ไฉนนั้น แต่ก็ไม่ชัดเจน ไม่พ้องกัน เดินตามประหนึ่งผู้อยากรู้เหมือนกันว่าทำไม มาขุดห้วยไหม มา

หาเบอร์ ดูหมอ หรือเกิดระลึกชาติได้อย่างไร หรือมีใครไปเข้าฝัน ประหนึ่งว่ามาชุดเจ้าแม่ตะเคียน ชุดพระพุทธรูปโบราณ จากแรงอธิษฐานและการมาเข้าฝันกระนั้น

เมื่อไปถึงพบโบสถ์วิหาร เจดีย์ พิพิธภัณฑ์เรือ และแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ แต่หลวงพี่คมสันต์ ก็พาเดินดูเจดีย์ และมีเจดีย์เรือนหม้ออีกร่วมกัน จึงเกิดคำถามว่าใครอยู่ที่เจดีย์

ประหนึ่งเหมือนถามว่าใครอยู่ที่ค่ายสิกก

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่าค่ายสิกกเป็นค่ายบัญชาการทัพของมังมหาราชแม่ทัพพม่าที่พระเจ้ามังระมีพระบรมราชโองการให้ยกกองทัพลงมาทางเมืองทวายเข้าตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านตะวันตกพร้อมกับเนเมียวสีหบดีแม่ทัพพม่าอีกคนหนึ่งซึ่งพระเจ้ามังระมีพระบรมราชโองการให้ยกกองทัพเข้ามาทางเมืองเชียงใหม่ลงมาตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านเหนือ โดยกองทัพของมังมหาราชยกกองทัพเข้ามาทางเมืองทวายประมาณพ.ศ. 2308 วางแผนที่จะเข้าตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านตะวันตกและด้านใต้สกัดทางมิให้ไทยหาเครื่องศาสตราวุธและเสบียงอาหารมาทางทะเลได้จึงได้จัดแบ่งกองทัพออกเป็น2กองคือกองทัพกมิมังมหาราชเป็นแม่ทัพเดินทางจากทวายเข้าตีเพชรบุรีราชบุรีกาญจนบุรีสุพรรณบุรีแล้วเข้าพระนครศรีอยุธยามาตั้งค่ายอยู่ที่บ้านสิกกอีกกองทัพหนึ่งเป็นกองทัพเรือมีเมษะระโบเป็นแม่ทัพยกมาทางแม่กลองทำจันเข้าตีเมืองธนบุรีจนท้าวสุทนต์ศรีอยุธยาตั้งค่ายอยู่ที่สามแยกบางไทรขนอนหลวงวัดโปรดสัตว์ซึ่งพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาได้บันทึกว่าพม่าล้วนมีใจบาปหมายขำมิได้ละอายแก่บาปให้รู้พลไปเรือเอาอิฐโบสถ์วิหารน้อยใหญ่ทั้งปวงมาก่อกำแพงล้อมเป็นค่าย ส่วนกองทัพของเนเมียวสีหบดียกกองทัพมาทางเมืองเชียงใหม่ประมาณพ.ศ. 2307 เพื่อปราบกบฏล้านนาเข้าตีล้านช้างมุงหน้าลงมายังกรุงศรีอยุธยา ตั้งทัพอยู่ที่ปากน้ำพระประสะค่ายโพธิ์สามต้นมีแผนเข้าตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านเหนือและด้านตะวันออก ทั้งสองกองทัพคือกองทัพของเนเมียวสีหบดีและมังมหาราชมิแผนที่จะเข้าตีกรุงศรีอยุธยาโดยรับคำบัญชาจากพระเจ้ามังระทั้งคู่ไม่มีใครเป็นแม่ทัพใหญ่บัญชาการทัพเป็นอิสระแก่กันทำให้กองทัพพม่าต้องใช้เวลาปิดล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่นานจนกระทั่งย่างเข้าฤดูฝนพม่าต้องใช้เวลาปิดล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่นานจนกระทั่งย่างเข้าหน้าฝนพม่าต่างพากันร้องทุกข์ขอให้เลิกทัพกลับเพราะกลัวน้ำเหนือไหลหลากลงมาแต่มังมหาราชไม่เห็นด้วยเนื่องจากเห็นว่ากรุงศรีอยุธยากำลังขัดสนเสบียงอาหารและกระสุนดินดำเป็นโอกาสที่จะชนะได้จึงให้พวกทหารตระเตรียมทำไร่นานาหาที่ดอนเช่นโคกวัดตั้งค่ายรวบรวมเรือใหญ่น้อยเพื่อจะเข้าตีกรุงศรีอยุธยาในฤดูน้ำหลากแต่การตระเตรียมทำศึกค้างฤดูฝนยังไม่ทันแล้วเสร็จมังมหาราชก็ป่วยถึงแก่ความตายที่ค่ายสิกกนี้พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาได้บันทึกว่าพวกนายทัพนายกองพม่าทุกๆค่ายมาพร้อมกันทำการปลงศพมังมหาราชเสร็จแล้วให้ก่อพระเจดีย์บรรจุอัฐิไว้ในค่ายนี้การตายของมังมหาราชเป็นประโยชน์แก่พม่าเป็นโทษแก่ฝ่ายไทยทำให้กองทัพพม่ามีแม่ทัพบัญชาการศึกแต่ผู้เดียวเนเมียวสีหบดีให้กองทัพพม่าตั้งค่ายรายล้อมกรุงศรีอยุธยาทั้งสี่ด้านปลูกหอรบเอาปืนยิงเข้าไปในพระนครให้ค่ายวัดกุฎีแดงวัดสามวิหารวัดมณฑปทำสะพานเชือกข้ามแม่น้ำตรงหัวรอที่ซึ่งลำน้ำแคบกว่าที่แห่งอื่นเข้าไปชุดอุโมงค์เขารากกำแพงเมืองพม่ากำแพงเมืองทวายพม่าก็เอาพระนครเอาไฟเผาบ้านเรือนวัดวาอารามปราสาทราชมนเฑียรเก็บทรัพย์จับผู้คนไปเมืองพม่ากรุงศรีอยุธยาจึงเสียให้แก่พม่าเป็นครั้งที่สองซึ่งถึงกาลล่มสลายเมื่อภูบ้านเมืองได้แล้วต้องไปตั้งราชธานีใหม่ที่กรุงธนบุรี



ภาพที่ 5 หลวงพ่อคมสันต์พาสำรวจ เจดีย์ พร้อม เจดีย์บริวารที่มีความเชื่อว่าเป็นของ แม่ทัพผู้สร้างความ
สะพรั่งแล้วให้กับอยุธยา ก่อนเสียกรุงใน พ.ศ.2310

ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

เกิดเหตุการณ์อะไรที่ค่ายสิกกุ

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ว่าไว้อย่างนั้น แต่เมื่อพวกเราไปที่วัดสิกกุ ก็สงสัยว่าทำไมวัดสิกกุ จึงกลายเป็นยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ที่สำคัญไปอย่างนั้น เมื่อดูหลักฐานต่อเนื่อง จึงทำให้หาหลักฐานมาประกอบเพิ่มเติมว่า มังมหานรธา (พม่า: မောင်နှာဝှာ, Maha Nawrahta) ได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้ามังระ ให้เป็นผู้คุมกองทัพฝ่ายใต้ 30,000 นาย และมังมหานรธาก็สามารถสนองพระบรมราชโองการได้เป็นอย่างดี มีหลักฐานว่า เป็นหนึ่งในขุนพลเอกของพระเจ้ามังระที่พระองค์ทรงไว้วางใจเป็นอย่างมาก มังมหานรธามักจะถูกเลือกเป็นบุคคลแรก ๆ ของพระเจ้ามังระทรงที่ใช้งาน ประหนึ่งรู้มือ รู้ใจ และรู้กัน โดยไม่คำนึงถึงอายุที่มากรวมทั้งเมื่อมีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยก็ตาม ในปี พ.ศ. 2308 พระเจ้ามังระได้ประกาศสงครามกับอยุธยา ซึ่งก็เป็นอีกครั้งที่พระองค์ทรงเลือกใช้มังมหานรธา ถึงขนาดปรารภในที่ประชุมขุนนางว่า “การทำสงครามกับอยุธยาจะสำเร็จได้ต้องอาศัยมังมหานรธาเป็นผู้นำทัพอีกทางหนึ่ง”

แม้จะเดินทางข้าแต่กองทัพของเขานั้นกลับมีประสิทธิภาพมาก แม้ออกทัพจากอยุธยาจะยกขึ้นมาต้านทาน เขาก็ยังสงบนิ่งสามารถหาทางรับ และรุกตอบโต้ได้อย่างมีวินัย ทำให้ตลอดเส้นทางแทบไม่พ่ายแพ้แก่ผู้ใดเลย จนสามารถล้อมกรุงศรีอยุธยาเอาไว้ได้ใน พ.ศ. 2309 ก่อนเนเมียวสีหบดีจะยกมาสมทบในปีเดียวกัน กองทัพของทั้งคู่สามารถปิดล้อมเพื่อโดดเดี่ยวอยุธยาจากการช่วยเหลือทั้งทางเหนือและใต้ได้อย่างสมบูรณ์ร่วม 14 เดือน แต่เขาต้องมาเสียชีวิตเพียงไม่กี่สัปดาห์ก่อนที่กองทัพพม่าจะประสบความสำเร็จในการพิชิตกรุงศรีอยุธยา



ภาพที่ 6 นักสำรวจ ผู้มีความสนใจใคร่รู้เป็นมุดหมาย ผศ.คมสันต์ กับการเดินทางตามรอย “มังมหานรธา” ที่วัดสิกกุ
ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

กรุงศรีอยุธยาแตกที่ด้วยค่ายสิกกุอย่างนั้นหรือไม่ ?

โดยในขณะที่กำลังป่วยม้ามหาราชรู้แล้วว่า ไม่มีเวลาสำหรับการล้อมกรุงอีกต่อไปแล้ว เพราะศึกกับจีนก็ซัดตากรุงอังวะเช่นกัน ก่อนจะสิ้นใจไม่นานเขาได้บอกแผนสุดท้ายให้แก่เนเมียวสีหบดี วิธีที่จะปิดฉากกรุงศรีอยุธยาโดยใช้ระยะเวลาสั้นที่สุด นั่นคือการซุกรากกำแพงเมืองแล้วสูมด้วยไฟ ท่านก็สามารถพิชิตกรุงศรีอยุธยาได้ในคราวนี้ดังปรากฏในงาน จรรยา ประชิตโรมรัน. การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 ดังที่ให้ข้อมูลในตอนนี้อย่าง

“...ครั้นถึงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 231] เวลาประมาณบ่ายสามโมง พม่าจุดไฟสูมรากกำแพงเมืองตรงหัวรอที่ริมป้อมมหาชัย และยิงปืนใหญ่ระดมเข้าไปในพระนคร จากบรรดาค่ายที่รายล้อมทุกค่าย พอเปลวพลบค่ายกำแพงเมืองตรงที่เอาไฟสูมทรุดลง เวลา 2 ทุ่ม แม่ทัพพม่ายิงปืนเป็นสัญญาณให้ทหารเข้าพระนครพร้อมกันทุกด้าน พม่าเอาบันไดปืนพาดเข้ามาได้ตรงที่กำแพงทรุดนั้นก่อน ทหารอยุธยาที่รักษาหน้าที่เหลือกำลังจะต่อสู้ พม่าก็สามารถเข้าพระนครได้ในเวลาค่ำวันนั้นทุกทาง...”

นอกจากนี้ยังมีงานให้ข้อมูลเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ในช่วงการเสียกรุงในครั้งนี้ ไว้อีกหลายท่าน เช่น สุเนตร ชุตินธรานนท์ (2541) ได้กล่าวว่า สงครามคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2310) : ศึกษาจากพงศาวดารพม่าฉบับราชวงศ์คองบอง หรือในงานของ อนันต์ อมรตัย (2510) คำให้การชาวกรุงเก่า รวมทั้งงานของกรมศิลปากร (2515) คำให้การของชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประดิษฐ์อักษรนิติ รวมทั้งในงานของ Pamaree Surakiat. (2006) “The Changing Nature of Conflict between Burma and Siam as seen from the Growth and Development of Burmese States from the 16th to the 19th Centuries” จากข้อมูลที่ยกมาผ่านผู้ที่ได้ศึกษาไว้เป็นการสะท้อนข้อมูลและข้อเท็จจริงทางประวัติ ซึ่งไม่ได้นำมาเล่าเพราะมีการศึกษาไว้มาก ผากไปศึกษาต่อกันตามอัธยาศัยต่อไป

ความตาย เจดีย์ และข้อเท็จ ข้อจริงเกี่ยวกับแม่ทัพที่ค่ายสิกกุ

เมื่อพวกเราไปดูพบเจดีย์ พบศาลมรุป้าน และรูปทหารยืน เล็ก และมีป้ายบอกว่าม้ามหาราช เหมือนบอกว่าตรงนี้เป็นอนุสรณ์สถานสำคัญของแม่ทัพพม่า และเป็นการสร้างอนุสรณ์สถาน ประหนึ่งเจิ้งเหอ (Zhèng Hé ค.ศ.1371-1433) ที่มีศาลขำปอกง ที่วัดพนัญเชิง หรือวัดกัลยาณมิตร เป็นอนุสรณ์สถานเชื่อมถึงการมาของ “เจิ้งเหอ” นักเดินเรือชาวจีน ที่มีประวัติว่าเคยมาเยือนอยุธยาในช่วงรุ่งเรืองกับความเป็นชุมชนนานาชาติ และจุดยุทธศาสตร์สำคัญทางการค้าช่วงก่อนที่กรุงศรีจะแตกใน พ.ศ.2310

ม้ามหาราชเสียชีวิตในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2310 ที่ค่ายสิกกุ โดยพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา บันทึกว่า นายทัพนายกองทุก ๆ ค่าย ช่วยกันปลงศพม้ามหาราชเสร็จแล้วให้ก่อพระเจดีย์บรรจุอัฐิไว้ในค่ายนี้ส่วนอีกหลักฐานของ GE Harvey (1925) ที่เขียนเรื่องHistory of Burma ให้ข้อมูลว่า เมื่อพระเจ้ามังระทรงทราบถึงการเสียชีวิตของม้ามหาราช ก็ได้มีพระราชโองการให้จัดฝังร่างเขาอย่างสมเกียรติเป็นพิเศษ ประเด็นนี้อาจชวนคิดเล่น ๆ ย้อนทวนกับหลักฐาน กับเจดีย์ที่สร้างอยู่ว่า ตกลงมาแล้วนำศพกลับ ไปฝังที่พม่า หรือตายแล้วฝังที่นี่ หรือตายแล้วเผาแล้วบรรจุอัฐิธาตุไว้ที่นี่ ทำเป็นสัญลักษณ์ หรือพระเจ้าแผ่นดินพม่าทำหนังสือบอกแจ้งให้จัดการศพอย่างสมเกียรติ ในฐานะเป็นแม่ทัพนายกอง จะฝังแบบไม่มีที่ มีทางดูจะกระไรอยู่ หรือตายที่อยุธยา เภา



ที่อยู่อาศัย แต่ให้จัดอย่างสมเกียรติในฐานะแม่ทัพพม่า จัดแบบไม่มีศพแต่ทำให้เป็นการเฉลิมเกียรติที่หงษา อย่างนั้นหรือไม่ ? ไม่มีหลักฐานเพียงแต่คิดต่อบนฐานของความน่าจะเป็น คงต้องไปดูหลักฐานฝั่งพม่าว่ามีการบันทึกเหตุการณ์นี้ไว้อย่างไร ประหนึ่งยืนยันต่อความตาย สถานที่ตาย และวิธีการหลังความตาย ทั้งหมดปรากฏเป็นหลักฐานที่สืบค้นได้ จากนักประวัติศาสตร์ หรือข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์กันไป เอาหลักฐานที่มีอยู่



ภาพที่ 7 พระครูชินธรรมาภรณ์ (ประยูร ชินปุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดสีสุก ขณะให้ข้อมูลผ่านการเล่าเรื่อง และกำลังตรวจคุมงานศาลาคู่เมรุ ที่ควบลายตำแหน่ง เจ้าอาวาส เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม และโฟร์แมนคุมงานก่อสร้าง

ที่มา: สุวัฒน์ รักขันโท, 2562

สุริยารอน คำแล้ว ขอลา ที่วัดสีสุก

เมื่อพวกเราเดินออกมาจากเจดีย์ เรียบร้อยแล้ว ก็มาพบหลวงพ่เจ้าอาวาส พระครูชินธรรมาภรณ์ ที่เจ้าอาวาส เป็นทั้งเจ้าคณะอำเภอบางบาล และผู้ตรวจงานที่กำลังก่อสร้างศาลาคู่เมรุ สอบถามได้ข้อมูลในหลาย ๆ เรื่อง เช่น หลวงพ่อก็ไม่ยืนยันเรื่องข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเจดีย์ และเล่าต่อไปว่า แล้วเจดีย์กรมศิลปมาขอ แต่ไม่ได้ยกให้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน จึงไม่ได้มีการบูรณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนทัศนคติได้ประการหนึ่งก็คือ (1) การบริหารงานที่ไม่ได้บูรณาการร่วมกันระหว่างวัด และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวกับการบูรณะรักษาโบราณสถาน รวมทั้งการขัดกันของกฎหมายโบราณสถาน อันหมายถึงขึ้นทะเบียนเป็นขึ้นๆ แล้วบริหารจัดการไม่ได้ กรณีของวัดที่เป็นเจ้าของพื้นที่ แต่พอบริหารจัดการไป ก็เป็นข้อพิพาท ดังกรณีวัดกัลยาณมิตร ที่เป็นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมา

1. การจัดการโบราณสถานจึงต้องมีแนวความรู้ ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ในเรื่องการรักษาแหล่งโบราณสถาน ดังมีงานวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกามตำบลท่าวังตาล อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่” ที่พบผลจากการวิจัยว่า

“...พระสงฆ์มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกาม โดยมุ่งเน้นในด้านการดูแลรักษาอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ด้านการให้ความรู้ในการดูแลรักษาอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และด้านความร่วมมือในการดูแลรักษาอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ร่วมกับหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง...”

หรือในงานของ ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2556) การอนุรักษ์โบราณสถาน ศาสนสถาน ปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่า

“...งานดูแลรักษาศาสนสถานและโบราณสถานเป็นงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกรมศิลปากรปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนากับการ

อนุรักษ์ กรมศิลปากรมีปัญหาเรื่องขาดกำลังคน งบประมาณ ใช้วิธีจ้างบริษัทรับเหมาบูรณ โบราณสถาน ส่วนปัญหาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมทั้งปัญหาของวัดคือ ความ ต้องการใช้โบราณสถานและต้องการพัฒนาพื้นที่ในวัด เหตุผลหนึ่งก็เพื่อทำนุบำรุง พระพุทธศาสนา

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทั้ง 2 ฝ่ายควรเคารพกฎระเบียบที่ควรปฏิบัติ กรมศิลปากรควร พัฒนาบุคลากรด้านการอนุรักษ์ ปรับระบบงาน สร้างความรู้ความเข้าใจกับวัดและชุมชนให้เห็นคุณค่า ของโบราณสถาน วัดก็ควรมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และมีความรู้ด้านศิลปกรรม ไม่ควรแสวงผลประโยชน์จากโบราณสถาน ศาสนสถาน เห็นความสำคัญของมรดกของส่วนร่วมมากกว่า ผลประโยชน์ และร่วมกันดูแลรักษาให้คงอยู่สืบไป...”

ดังนั้นความรู้ ต่อสิ่งรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในเรื่องการอนุรักษ์และการรักษาไว้ (1) ความรู้ใน เรื่องโบราณสถาน (2) การประสานความร่วมมือในการอนุรักษ์ร่วมกัน (3) การเห็นความสำคัญของแหล่ง โบราณสถาน (4) การสร้างประโยชน์จากโบราณสถานนั้น ทำให้เกิดการเห็นความสำคัญและมองเห็นประโยชน์ที่ เกิดขึ้น

2. ต้องจัดการโบราณสถานบนพื้นฐานของความรู้ คือจัดแล้วต้องทำแบบมีความรู้ ไม่ใช่จัดไปแบบตามมี ตามเกิดไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือแนวทางที่ไม่ได้เอื้อประโยชน์ต่อใคร หรือกลุ่มใด แต่อย่างใดไม่ ? มีการ ประสานเป็นชุดความรู้ ความจริงร่วมกันเพื่อปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในองค์รวม ดังปรากฏแนวคิด ในงานของ กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมณ์ (2549) พัฒนาการแนวคิด และวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยที่ เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่า

“.....พัฒนาการแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย แสดงให้เห็นภาพ ลำดับการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนสภาพทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานนั้นๆ ซึ่งแนวคิดการอนุรักษ์ ของไทยในอดีต ก่อนรัชกาลที่ 4 เป็นการอนุรักษ์ตามคติความเชื่อทางศาสนาและถูกใช้เป็น เครื่องมือของระบบการปกครองของกษัตริย์เป็นสำคัญ ในขณะที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ในเวลาหลัง รัชกาลที่ 4 ยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ปกครองในการสร้างเอกลักษณ์ สร้างวัฒนธรรมของ ชาติ และเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการอนุรักษ์นั้นพบว่าอิทธิพลแนวคิด จากตะวันตกมีอิทธิพลต่อวิธีการอนุรักษ์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นไป และใช้วิธีการปฏิบัติตาม หลักสากล โดยยังไม่มีแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยจนกระทั่งถึง ปัจจุบัน...”

จัดโบราณสถานบนพื้นฐานของความรู้ และใช้ความรู้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติ ย่อมจะเป็นประโยชน์ สำหรับองค์ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานโดยตรง และการพัฒนาโบราณสถานให้เป็นประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์และ สร้างมูลค่าเพิ่มจากโบราณสถานนั้น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

3. การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ และเจ้าของพื้นที่ (วัด) ในการการบูรณะวัดให้เป็น ศาสนสถานของส่วนรวมและเป็นประโยชน์ร่วมกัน และใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว หรือมีการเข้าไปบริหารการ ท่องเที่ยวร่วมกันในเชิงประวัติศาสตร์ชาติอันสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้เป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ เมือง แห่งการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก แล้วจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบองค์รวม เส้นทางเดินทางทัพ แหล่งวัดสำคัญ



ในทางประวัติศาสตร์ หรืออื่นใดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในองค์รวมด้วยเช่นกัน ดังในงานศึกษาของ สิทธิพร ภิรมย์รัตน์ (Sitthiporn Piromruen, 1984) ที่ศึกษาเรื่อง “การแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์การพัฒนา : กลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาเมืองและอนุรักษ์โบราณสถาน” ที่เสนอแนวคิดในเรื่องการแลกเปลี่ยนสิทธิ์ในการเป็นผู้ดูแลโบราณสถานให้เกิดขึ้นแก่วัด หรือเอกชนที่มีความประสงค์จะบูรณะและใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและความรู้สามารถกระทำได้ และคาดว่าจะประโยชน์มากกว่า หรือในงานของพระมหามงคลกานต์ จิตฺตมโฆ (2561) “การบริหารจัดการโบราณสถานในวัดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ที่ผู้เขียนได้เสนอว่า

“...เจ้าอาวาสในการบริหารวัด จึงต้องการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบของการอนุรักษ์ในเชิงวัฒนธรรมและอนุรักษ์โบราณสถานอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานที่นั้น ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะเข้าใจ และให้การร่วมมือของเจ้าของถิ่นอันมีประชาชนและองค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้นำและสร้างความเข้าใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวัดให้เกิดขึ้นต่อไป...”

พลบค่ำย่ำราตรี

การเดินทางสำหรับเสพสุนทริยะผ่าน “นาข้าว” ที่กลายเป็น “วิถี” ของคนทำงานใน สำนักงานที่ไม่ได้อยู่ในท้องนาแบบเดิม กลายเป็นเทรนและวิถีอย่างใหม่ ของการ “เสพ” ที่มีเป้าหมาย เพื่อ “สุนทริยะ” ก็สำเร็จเสร็จไว้อีกวันหนึ่ง ในส่วนของประวัติศาสตร์ชาติ ที่เนื่องด้วยความสนใจ ค่ายสีกุก กับความ “ลุ่ม” สลายของอยุธยา ที่น่าสนใจเนื่องด้วยตัวบุคคล “มหานรธา” ที่เป็นทั้งแม่ทัพ นักต่อสู้ และนักวางแผน ตายเป็นข้อเท็จจริง ส่วนความตายป่วยตาย เพราะชราภาพ หรือแก่แล้ว หรือประวัติศาสตร์กระซิบ ถูกล้างยาเพื่อแย่งชิงผลงาน แล้วใครจะวางตายแล้วใครได้ประโยชน์ ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจ คือทุกอย่างเป็นไปได้ เพราะความตายถูกใช้เป็นเครื่องมือในการยุติหยุดความเคลื่อนไหว ตายแล้วจบ แต่อีกนัยหนึ่งความตายอาจเป็นนิยามของการเริ่มต้นของคนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากผู้ตายก็เป็นได้ รวมไปถึง ตายแล้วฝังที่เจดีย์แห่งนี้ดังปรากฏเรือนเจดีย์อยู่ 2 แห่ง หรือนำกลับไปทำศพในแบบมหาเสนายอำมาตย์ ที่เมืองหงษา ยังไม่มีคำตอบ ก็สืบค้นกันต่อไป จนกว่าจะได้ข้อมูล อาจมีบางทศนะว่าเป็นพม่าแล้วมาต่ออยุธยา แปลว่าผู้ร้าย จะศึกษาไปทำไม หรือทำศาล เคารพสักการะไปทำไม ก็ต้องตอบว่าในเชิงความเชื่อแบบชาตินิยมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ในเชิงข้อเท็จจริงเพื่อการศึกษาอีกเรื่องหนึ่ง แต่ทั้งหมดเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในเรื่องหนึ่งจะห้ามรัก ห้ามรังเกียจ ก็คงเป็นไปได้ เพราะคนเราเชื่อและชอบไม่เหมือนกัน แต่ทั้งหมดยืนยันแนวคิดเรื่อง “อนิจลักษณะ” ที่ภาษาฝรั่งใช้คำว่า Dynamic ที่สรรพสิ่งล้วนเปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจังของมันเช่นนั้นเอง แต่ให้มี “ท่าที” ทางปัญญาในการมองและทำความเข้าใจต่อข้อเท็จจริงนั้น จะทำให้เบาและเข้าใจมากยิ่งขึ้น การเดินทางสายสัจจร จุดเริ่มต้นด้วย สะตอชุมพร แนมด้วยอาหารเมนูสายใต้ นาข้าวที่มีไว้เพื่อการเสพสุนทริยะ และความตายกับเจดีย์ ของคนที่เชื่อว่าตายไปแล้ว “มังมหานรธา” ที่วัดสีกุก เป็นอาหารใจ สำหรับการเรียนรู้ประจำวัน จากนั้นจึงเดินทางกลับ



ภาพที่ 8 สะตอ ชุมพร จาก ดร.สุวัฒน์ ก่อนไปสู่เมนูสะตอผัดกุ้ง เมนูเปิดด้วยสะตอ กับการเดินทางที่วัดสีกก และเมนูปิดหลังการเดินทางหลังแยกย้ายกันในยามเย็นมืด

สรุป

การเดินทางสำรวจพื้นที่วัดสีกก เป็นการสำรวจเพื่อแสวงหาความรู้เชิงพื้นที่ โดยวัดสีกก เป็นพื้นที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ ที่มีประวัติความเป็นมาสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของชาติไทยและอยุธยาในอดีต โดยวัดสีกกเป็นศาสนสถานในพระพุทธศาสนา ที่เคยเป็นที่ตั้งทัพของพม่าก่อนการเสียกรุง โดยมีมังมหานรธา เป็นแม่ทัพก่อนการเสียกรุงของอยุธยา พ.ศ.2310 และเสียชีวิตในช่วงรอยต่อการเสียกรุง โดยมีการสร้างเจดีย์เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานในวัดสีกกอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน ในส่วนของการจัดการควรให้วัดเป็นโบราณสถานที่ข้อมูลความรู้หรือเป็นแหล่งให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ทั้งต้องให้บริหารร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและวัดเพื่อให้เป็นทั้งโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเป็นประโยชน์ทั้งเชิงมูลค่าจากการท่องเที่ยวและการให้ความรู้เป็นคุณค่าจากโบราณสถานและแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2515). *คำให้การของชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประดิษฐ์อักษรนิติ*. กรุงเทพฯ: คลังภาษา.
- กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมณ์. (2549). พัฒนาการแนวคิด และวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย. *ดำรงวิชาการ*, 5(2), 133-148.
- พรพรรณ โปร่งจิต. (2546). *การอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนในสมัยอยุธยาที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลับพลึง คงชนะ. (2537). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชุมชนเปอร์เซียนอยุธยา. *วารสารเมืองโบราณ*, 20(3), 25-34.
- _____. (2542). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชุมชนจามอยุธยา. *วารสารประวัติศาสตร์*, (2542), 67-80.
- _____. (2545). หมู่บ้านโปรตุเกสที่เมืองสิริเยม. *วารสารประวัติศาสตร์*, (2545), 65-75.
- _____. (2534). บทบาทของอยุธยาในฐานะที่เป็นเมืองท่า. *วารสารประวัติศาสตร์*, (2534), 18-27.
- พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม, (2561). การบริหารจัดการโบราณสถานในวัดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 13(2), 71-79.



- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2556). การอนุรักษ์โบราณสถาน ศาสนสถาน ปัญหาและแนวทางแก้ไข. *วารสารพุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 20(1), 59-74.
- สุนทร ชุตินธรรานนท์. (2541). *สงครามคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2310) : ศึกษาจากพงศาวดารพม่า ฉบับราชวงศ์คองบอง*. กรุงเทพฯ: สยาม.
- อนันต์ อมรรตย์. (2510). *คำให้การชาวกรุงเก่า*. กรุงเทพฯ : จดหมายเหตุ.
- Harvey, G. (1925). *History of Burma*. London: Frank Cass & Co. Ltd.
- Pamaree, S. (2006). *The Changing Nature of Conflict between Burma and Siam as seen from the Growth and Development of Burmese States from the 16th to the 19th Centuries*. Singapore: Asia Research Institute.
- Sitthiporn, P. (1984). Transfer of Development Rights: New Tool and Technique for Urban Development and Historic Preservation. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*, 4(1984), 165-178.

การพัฒนาการเมืองในประเทศไทย* POLITICAL DEVELOPMENT IN THAILAND

โชคชัย ศรีรักษา

Chokchai Sriruksa

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

Corresponding Author E-mail: kroochokchai@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาการเมืองของประเทศไทยมีปรากฏมายาวนาน และมาปรากฏเด่นชัดภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองของประเทศไทยมีหลายองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การพัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาการเมือง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของประเทศ แต่ส่วนสำคัญที่จะช่วยในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาการเมืองของประเทศไทยก็จะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญที่มีหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน อาชีพและการสื่อสารของสถาบันการเมือง โดยเฉพาะการสื่อสารถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาการเมืองของประเทศ

คำสำคัญ: การพัฒนา; การเมือง; ประเทศไทย

Abstract

The development of politics in Thailand has been evident for a long time and appeared prominently after the change of Thailand's government from an absolute monarchy to a democratic regime. The development of governance in Thailand has many elements that contribute to continuous development. It is to be consistent with the national context, whether it is a matter of social, economic, or political development. However, the important parts that will help promote the political development of Thailand will consist of many important parts such as family, school, group of friends, career, and communication of political institutions. In particular, communication can be considered the heart of the country's political development.

Keywords: Development; Politics; Thailand

บทนำ

การพัฒนาทางการเมืองในประเทศไทยเพียงจะมีปรากฏให้เห็นอยู่เรื่อย ตั้งแต่ในยุคของอดีตจนถึงปัจจุบัน ในการพัฒนาการเมืองของไทยขึ้นกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อย่างน้อยจะต้องมี 4 มิติ ได้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจ

*Received February 10, 2024; Revised February 25, 2024; Accepted April 1, 2024



สังคม การเมือง และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยมีการเมืองเป็นฝ่ายบริหารจัดการประเทศตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่นถึงระดับชาติ การเมืองเป็นเรื่องอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมเป็นตัวกำหนดกิจกรรมของสังคมนั้น ๆ โดยอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมจะต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, 2539)

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี 2475 โดยมีสาระสำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือ ธรรมชาติของมนุษย์ เสรีภาพของมนุษย์ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2538) หลักการของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักเสียงข้างมาก และหลักกฎหมาย (กมล ทองธรรมชาติ, 2535) และรูปแบบการเมืองประชาธิปไตยในประเทศไทยได้เลือกรูปแบบระบบรัฐสภา เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจากประเทศอังกฤษ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2550)

ดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองในประเทศไทย เป็นสิ่งที่มีความสำคัญของการเมือง การเมืองคือการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ประการแรก เป็นอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน ประการที่สอง จุดมุ่งหมายของการใช้อำนาจต้องเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การเมืองมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน คือถ้าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ก็ตระหนักดีว่า ถ้าระบบการเมืองดีจะทำให้ได้ผู้นำที่ดี และผู้นำที่ดีย่อมสร้างสรรค์ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ดังนั้น ความมั่นคงอุดมสมบูรณ์หรือความอดอยากยากจนของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับระบบการเมืองเป็นสำคัญ

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองโดยประชาชนและเพื่อประชาชน มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงทำให้อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชนโดยประชาชนจะเป็นผู้กำหนดตัวแทนของการปกครองทั้งการแต่งตั้งและการถอดถอนผู้แทนของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง บุคคลที่จะมาทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนการปกครองต้องแสดงตัวตนให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าเป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรม และมีความรู้ความสามารถเหมาะสม มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนแบบชัดเจน เพื่อให้การพัฒนาประเทศนั้นก้าวไกล อีกทั้งพัฒนาชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีด้วยกัน 5 ประการ ประการแรก หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้กำหนดตัวแทนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ประการที่สอง หลักเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประการที่สาม หลักความเท่าเทียม เราทุกคนเกิดมามีความเสมอภาคเท่าเทียม ประการที่สี่ กฎหมาย ประชาชนทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมาย ถ้ากฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ หรืออื่นใดก็ตามจะขัดกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ ประการที่ห้า หลักเสียงข้างมาก ยึดหลักที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ จึงมีกำหนดให้เสียงข้างมากใช้เป็น การตัดสินใจ

ดังนั้น การพัฒนาประเทศไทยด้วยประชาธิปไตย ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก การพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย เป็นขั้นการปกครองพื้นฐานที่มีในระบอบประชาธิปไตย ของทุกสังคม คือการพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง ประการที่สอง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ทักษะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและการปกครอง ผลมาจากการหล่อหลอมอบรมทาง

การเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้ง ทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศระบอบประชาธิปไตย

แนวคิดทฤษฎีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

แนวคิดทฤษฎีประชาธิปไตยมีความเชื่อพื้นฐานว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่มีอำนาจอธิปไตยสูงสุด ได้แก่ อำนาจอธิปไตย นิติบัญญัติ อำนาจการบริหารและอำนาจตุลาการ เป็นอำนาจของประชาชนทั้งประเทศ ประชาธิปไตยจึงมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านการจัดระเบียบการจัดการปกครองประเทศ และวิถีชีวิตร่วมกันอย่างมีสิทธิ เสรีภาพ โดยอาศัยกระบวนการเลือกตั้ง ในการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และใช้อำนาจทางการเมืองแทน หมายถึง ความสามารถที่จะกำหนดและบังคับใช้สิทธิและหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ขอบธรรมตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญ หลักที่ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ หลักการในการมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้หลักเหตุผล หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิของเสียงข้างน้อย กฎหมายหรือหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค (จรรยา สุภาพ, 2535) หลักการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน รัฐบาลมีอำนาจจำกัดและจำเป็น โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน หลักการประนีประนอม กล่าวคือ พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (โรงเรียนกันทรารมณ, 2564)

ความหมายของการพัฒนาทางการเมือง

การพัฒนาทางการเมืองมีนักวิชาการได้แสดงแนวคิดในการพัฒนาทางการเมืองที่หลากหลายมิติ (Lucian W. Pye, 1966) ดังนี้

1. การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองอันจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาทาง เศรษฐกิจ หมายถึง เป็นสภาพทางการเมืองอันช่วยสนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ และ อุตสาหกรรม หรือ “บุพลักษณะ” (prerequisites) หรือรากฐานแห่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
2. การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม โดยมีความเชื่อว่าใน สังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการจะมีมาตรฐานของพฤติกรรมและ การดำเนินงานทางการเมืองที่มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมือง อันเป็นตัวอย่างแก่ระบบ อื่น ๆ
3. การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เป็นความเชื่อ ที่ว่าการพัฒนาการเมืองเป็นลักษณะการเมืองในสังคมอุตสาหกรรมทั้งหลายเป็นผู้วางแผนและเป็นผู้กำหนดความช้าเร็วของชีวิตทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมถึงขอบข่ายชีวิตทางการเมืองก็ มีลักษณะเดียวกันหรือเท่ากับการปฏิบัติของสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมตะวันตกเป็น มาตรฐานสากลสำหรับการเมืองทุกระบบหรือ “นวสมัย หรือความทันสมัยทางการเมือง”
4. การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล มีลักษณะที่รัฐบาลมี อำนาจครอบคลุมทั้งประเทศ ประชาชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยอิทธิพลของรัฐ ชาตินิยมและมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริง สถาบันของรัฐจะต้องสามารถดำเนินนโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงลัทธิชาตินิยมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การพัฒนาทางการเมืองคือการสร้างชาติหรือสังคมเข้าสู่สภาพแห่งความเป็นรัฐประชาชาติหรือเป็นชาติ-รัฐ



5. การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย ในความหมายที่หมายถึง การพัฒนาระบบราชการและระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันสมัยกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งดูจากประวัติศาสตร์จะพบว่าการสร้างองค์การหรือระบบราชการเป็นยุทธวิธีที่ชาญฉลาดของระบอบอาณานิคมโดยเน้นที่ความเป็นระเบียบทางกฎหมายและความเป็นระเบียบทางการปกครองหรือการจัดการเรื่องสาธารณะอย่างได้ผลหรือการพัฒนาทางด้านบริหารและกฎหมาย

6. การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะชนชั้นนำตามแบบของสังคมจารีตประเพณีสู่มวลชน โดยให้เห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว จะมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือการเร่งระดมสรรพกำลัง (mobilization) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของมวลชนคนจำนวนมาก

7. การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ความคิดอันนี้คือ มองว่า การพัฒนาการเมืองเหมือนหรือควรเหมือนการสร้างสถาบันและการปฏิบัติประชาธิปไตย เป็นแนวความคิดที่ถือว่ารูปแบบของการพัฒนาการเมืองนี้ ถูกโจมตีว่าล่าเอียงเพราะเท่ากับเห็นระบบการเมืองในรูปแบบในรูปอื่นที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยไม่เป็นระบบที่พัฒนาหรือเป็นการมองการเมืองอย่างวัตถุนิยมให้คุณค่าส่วนตัว ซึ่งนิยมตะวันตกเข้าไปจึงไม่เป็นกลางอย่างแท้จริง หรือการสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย

8. การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของความมีเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบหลายคนมีความเห็นว่าประชาธิปไตยขัดกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองได้ ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมืองในการรักษาเสถียรภาพและดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบ ไม่วุ่นวายไม่ควรเป็นเรื่องของการพัฒนาการเมือง แต่ควรเป็นเรื่องของความเสื่อมทางการเมืองมากกว่า หรือการที่บ้านเมืองมีเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบ ร้อย (stability and orderly change)

9. การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของระดมกำลังและอำนาจ ความหมายนี้เป็นการเน้นถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน ระบบการเมืองใดสามารถระดมสรรพกำลังในการแก้ปัญหาของประเทศได้ มีอำนาจในการดึงประชาชนให้ปฏิบัติตามความต้องการของระบบได้ถือว่าเป็นระบบที่มีการพัฒนา ซึ่งความสามารถในการระดมสรรพกำลัง รวมถึงความสามารถในการแบ่งสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายให้กับสมาชิกในระบบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย หากพิจารณาในแง่นี้อาจสร้างดัชนีของการพัฒนา เพื่อวัดระดับการพัฒนาได้

10. การพัฒนาการเมืองเป็นแง่หนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น ประกอบด้วยการเปลี่ยนในหลาย ๆ ด้านของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ถือว่าเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย และถือว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดรวมทั้งทางการเมืองด้วยกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน การศึกษาเรื่องการพัฒนาของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ จะต้องพิจารณาทุกด้านการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคมคือ ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ได้ หรือ มิติ หรือด้านหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยทั่วไปนั่นเอง (จิโรโชค (บรรพต) วีระชัยและคณะ, 2542)

การพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีฐานมาจากความเชื่อในเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมาพร้อมกับความมีเหตุผล มีเสรีภาพ และมีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน การปกครองในสังคมจึงควรสนองธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว ชาร์ตอรี (Sartori) กล่าวว่าหัวใจหลักที่สำคัญของประชาธิปไตยมี 2 ประการคือ 1) การยึดมั่น

ความสำคัญของบุคคลทั้งในด้านความเสมอภาค สิทธิ และเสรีภาพของมนุษย์ และ 2) การเคารพหลักนิติธรรม (Sartori, G., 1965) และประชาธิปไตยมีฐานอยู่ที่การเคารพความเป็นมนุษย์ของคนอื่น หรือของคนทุกคนด้วยความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่าทุกคนมีคุณค่ามีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีอิสรภาพ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อกันและร่วมมือกันในการพัฒนาให้เกิดความถูกต้องเกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวม (ประเวศ วะสี, 2537)

ส่วนเกณฑ์คุณค่าสากลของสังคมที่เป็นประชาธิปไตยนั้นคือ “การมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ” และเกณฑ์คุณค่าของสังคมไทยจะต้องมี “ความสุจริตถูกต้องและความรับผิดชอบ” ผสมเข้าไปด้วยโดยเสนอให้สังคมไทยใช้ความพยายามในการสร้างเสริมให้กลายเป็นวัฒนธรรม (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2544) หรือเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตที่เน้นอิสรภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ สุจริตถูกต้อง และมีความรับผิดชอบ โดยมีความเข้าใจถึงความหมายของแต่ละประการดังนี้ อิสรภาพ คือ ความมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิต การพูด การเขียน อย่างเป็นอิสระโดยไม่ไปละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ภายใต้อาณัติของผู้มีอิทธิพลใด ๆ ความเสมอภาค คือ ความเท่าเทียมกันในฐานะประชาชนในสังคมให้ความสำคัญต่อคนทุก ๆ คนในฐานะหน่วยหนึ่งอย่างเท่าเทียมมีสิทธิในการปกครองและสิทธิต่าง ๆ ในการแสดงออกหนึ่งคนหนึ่งเสียงไม่มีใครมากกว่าใคร ส่วนภราดรภาพคือ ความเป็นพี่น้อง ความเป็นเพื่อนพ้องน้องพี่ มีจิตใจเกื้อกูล เห็นอกเห็นใจ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสุจริตถูกต้องคือการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่นำประโยชน์ต่างๆเข้าตนเองและพวกพ้อง มีสัมมาอาชีวะและความรับผิดชอบ คือการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดูแลเอาใจใส่ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบต่อการทำให้เกิดผลสำเร็จลุล่วงตามหน้าที่และบทบาทที่ได้รับ การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องอาศัยสถาบันต่างๆให้เข้ามามีบทบาท เป็นพื้นฐานทางความคิด ทศนคติ และความเชื่อ ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัว ในสังคมครอบครัวถือเป็นหน่วยสังคมแรกที่มนุษย์ได้สัมผัส ชีวิตแรกเริ่มที่ครอบครัว ดังนั้น ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อสมาชิกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบิดามารดาจะเป็นผู้ที่ได้รับการเชื่อถือมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตัวเรามากที่สุด ตามหลักจิตวิทยาของ Sigmund Freud ที่กล่าวว่าบุพการีเป็นตัวมโนธรรมหรือ Ego แต่เริ่มแรก เช่น บิดานิยมประชาธิปไตย ย่อมอบรมบุตรของตนในแนวทางประชาธิปไตยหรืออบรมกล่อมเกลากลายทางการเมืองที่มีอิทธิพลสูงสุดและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวทั้งในทางตรงและทางอ้อม

2. สถาบันการศึกษา โรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่บุคคลยังเด็ก โดยโรงเรียนจะนำหลักสูตรของวิชาต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้ศึกษา หลักสูตรจึงถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะเป็นสิ่งที่เกื้อกูลให้เด็กได้รับการเรียนรู้ทางการเมือง นอกจากจะได้เรียนรู้จากหลักสูตรของโรงเรียนแล้ว พิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การเคารพธงชาติ เข้าแถวและจัดหน้าที่ในการรักษาความสะอาด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้เด็กได้รับการกล่อมเกลากลายทางการเมือง ครูก็เป็นบุคคลอีกคนหนึ่งที่มีความสำคัญในขั้นตอนการเรียนรู้ทางการเมืองในโรงเรียน เด็ก ๆ มักจะเอาตัวอย่างจากครูที่ตนเองเคารพ เชื่อฟัง หรือชื่นชม โรงเรียนในบางประเทศ เช่น ในแอฟริกาถือว่าการสอนให้ประชาชนในประเทศสำนึกในความเป็นคนในชาติร่วมกัน ให้รู้จักอยู่ร่วมกัน โดยสอนให้คนในเผ่าต่าง ๆ ที่อยู่กระจัดกระจายให้เข้ามาอยู่รวมกันเป็นหมู่เพื่อให้เกิดสังคมหมู่ใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดสถาบันที่ทำให้ความคิดที่จะแตกต่างทางการเมือง แตกต่างภาษา ให้เข้ามารวมกันเป็นชาติได้ และเป็นชาติที่มีความคิดเห็นทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น สถาบันทางการศึกษาจึงมีส่วนอย่างมากในการเรียนรู้ทางการเมือง



3. กลุ่มเพื่อน เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลเช่นกัน กลุ่มเพื่อนถือว่ามีส่วนช่วยครอบครัวยุติการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะสังคมสมัยใหม่ กลุ่มเพื่อนจะเข้าทำหน้าที่แทนบิดา มารดา และครอบครัว ช่วยถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าต่าง ๆ กลุ่มเพื่อนจัดเป็นกลุ่มแรกที่เด็ก ๆ จะได้สัมผัสด้วย มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน แต่ละกลุ่มจะมีการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกัน แต่ละคนส่วนใหญ่ออกแบบอย่างจากกันเป็นภาพที่ติดตัวมาจนเป็นผู้ใหญ่ ทำให้มีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน

4. กลุ่มอาชีพ เป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ทางสังคม โดยจะมีอิทธิพลต่อผู้ที่เข้าสู่กลุ่มอาชีพที่ต้องเรียนรู้ว่ากลุ่มอาชีพ จะเป็นตัวการในการถ่ายทอดข่าวสารความเชื่อถือ เข้าไปในกลุ่ม

5. สื่อมวลชน ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่สำคัญที่จะเสนอข่าวสาร เป็นสื่อหรือช่องทาง การสื่อสารที่เสนอความคิดเห็นของบุคคล ทำให้บุคคลได้รับข่าวสารและเกิดความคิดเห็น ทัศนคติ ค่านิยม ความโน้มเอียงในการเมืองที่สื่อมวลชนเสนอ ซึ่งนับวันสื่อมวลชนจะมีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว

6. สถาบันทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศ และสุดท้ายเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่รวมกลุ่มผู้มีค่านิยมทางการเมืองเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองในประเทศไทย

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองในประเทศไทยแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นผลมาจากหลายสาเหตุซึ่งได้มีนักคิดนักวิชาการอธิบายปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนั้นจากการศึกษาอธิบายไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเมืองนั้น เกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจบีบบังคับที่เกิดจากคนที่มิอำนาจเหนือกว่าทำให้เกิดการบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ และปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นประกอบด้วย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำย่อมมีบทบาทในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีอำนาจในการปกครองท้องถิ่นของตนเองย่อมมีภาวะความเป็นผู้นำในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน เช่นค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมไปถึงการสร้างแรงจูงใจต่อผู้ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาให้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เพราะเขามีความเชื่อ ทัศนคติและความศรัทธาที่เป็นบวกต่อปัจจัยที่เป็นรางวัลค่าตอบแทนต่างๆ ดังกล่าว และปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคีในประเด็นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก ความเชื่อในตัวผู้นำ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่างความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม การยอมรับในอำนาจรัฐ และฐานะทางเศรษฐกิจ และเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และด้านจิตวิทยาทางสังคม มีความใกล้ชิดในเรื่องปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มองเห็นประโยชน์ทางด้าน

เศรษฐกิจ เพราะจะต้องมีการเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือการบริการ ตลอดจนประเด็นทางด้านสังคมสิ่งแวดล้อม ค่านิยม และอำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย

นอกจากนี้ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยคงต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญคือ การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอ และต้องแสดงให้เห็นชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และนอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ ๆ คือ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้น (ธวัช เบญจาทิกุล, 2529)

1) ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ

1.1) ช่องทางการสื่อสารมวลชน (mass media channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

1.2) ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (personal characteristic) ประกอบด้วยอายุ สถานภาพทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา รูปแบบของชีวิตสาธารณะ ซึ่งดูเหมือนจะส่งผลกระทบโดยทางอ้อมเท่านั้น

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2550) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทยว่ามีลักษณะดังนี้ 1) ความยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการหรือเหตุผล 2) ความยกย่องผู้ที่มีความรู้หรือมีเกียรติสูง 3) ความเคารพและคล้อยตามผู้มีวัยวุฒิสูง 4) ความนิยมเรื่องเงินคือแก้วสารพัดนึก เงินซื้อได้ทุกอย่าง และเงินคือพระเจ้า 5) ความรักความอิสระ 6) ความนิยมในอำนาจเป็นลักษณะอำนาจนิยม 7) ความเชื่อในโชคลางของคลังและไสยศาสตร์ 8) ความนิยมการเล่นพรรคเล่นพวก 9) เฉื่อยชาและความไม่กระตือรือร้นในทางการเมือง 10) นิยมระบบเจ้านาย กับลูกน้อง 11) มีการจัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 12) ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม 13) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกแง่ร้าย ขาดความไว้วางใจผู้อื่น 14) รักสงบและประนีประนอม

สรุป

การพัฒนาการเมืองของประเทศไทยเกิดจากการหล่อหลอมจากครอบครัว จากสถาบันการศึกษา สื่อและสถาบันการเมือง โดยเฉพาะในปัจจุบันในยุคของการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีที่มีมากและหลากหลายสื่อจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาการเมืองของประเทศไทย ซึ่งเราจะเห็นได้จากการออกมาแสดงความคิดเห็น



ของประชาชนต่อการพัฒนาประเทศ ประชาชนหันมาให้ความสนใจการเมืองมากขึ้นโดยเฉพาะเยาวชนที่กลับมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาทางด้านการเมืองของประเทศไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารรัฐบาลยุคใดก็ตามก็จะมีติดตามข่าวสารการพัฒนาทางด้านการเมือง การปกครอง และการบริหาร รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากกว่าอดีตที่ผ่านมา

เอกสารอ้างอิง

- กมล ทองธรรมชาติ. (2535). *การเมืองและการปกครอง*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กรมการปกครอง. (2550). *พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- จรูญ สุภาพ. (2535). *ระบบการเมืองเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- จิรัช (บรรพต) วีระสัย และคณะ. (2542). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธวัช เบญจาทิกุล. (2529). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนา: หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิการประกวด หมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาแลสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษาการ. (2539). *การพัฒนาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย และการปฏิรูปการเมืองในรัฐสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประเวศ วะสี. (2537). *การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2544). *แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2538). *การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์วี กราฟฟิค.
- โรงเรียนกันทรารมณ, *ประวัติการปกครองระบอบประชาธิปไตย*. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.kr.ac.th/ebook/saiyud/b.1.htm>
- Sartori, G. (1965). *Democratic Theory*. N.Y.: F.A. Pracger.

การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายของประชาชน* INITIATIVE PARTICIPATION THE PUBLIC SUBMISSION OF THE BILL

สุมนัก วรภัทรทรัพย์

Sumonpak Worapattharasap

โรงเรียนมัธยมวัดดอนตูม

Matthayom Watdontoom School

Corresponding Author E-mail: Sumonpak.W@hotmail.com

บทคัดย่อ

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย และให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น ในทางพุทธศาสนากับประเด็นของพระสงฆ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความดีที่เคยสร้างความงามที่ควบคู่กับการพัฒนาสังคมไทยมาตลอด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ควรมีการให้คณะสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมาย โดยพิจารณาทบทวนปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายที่ได้มีการจำกัดคุณสมบัติในการเสนอกฎหมาย โดยเฉพาะกรณีที่กำหนดให้บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่นักบวชในศาสนาอื่นที่เป็นพลเมืองไทยอันเป็นศาสนาที่เป็นทางการของไทยล้วนแล้วแต่ได้รับสิทธิในฐานะพลเมืองไทยทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการมีสิทธิในการเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิในการถือบัตรประชาชน และสิทธิอื่นที่จะมาจากการถือว่าประชาชนประสงค์ กรณีพระสงฆ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองไทยจึงควรได้รับสิทธิเทียบเท่ากับนักบวชในศาสนาอื่นของไทย ทั้งที่เป็นศาสนาที่เป็นทางการเช่นเดียวกัน เป็นบทเรียนที่น่าสนใจที่เป็นเครื่องมือในการจุดประกายให้พระสงฆ์ชักนำตัวเองเข้าไปสู่การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การเสนอกฎหมาย; ประชาชน

Abstract

The name is proposed by public law and in the Constitution of the Kingdom of Thailand. B.E.2560 Thai Buddhists have the right to access the name proposed legislation that amounts to at least 10,000 people being compliant with the rights and duties as citizens and opportunities for democratic participation in politics. Buddhism specifically dealt with the political monks from the past to the present with the best creations that beauty had done in tandem with social development throughout Thailand. Buddhist-related legislation specifically related to the management of the direct stakeholders to allow monks to participate in a proposed law by reviewing, updating or cancelling the law has limited features to offer a particular Buddhist law; a

*Received February 1, 2024; Revised March 5, 2024; Accepted April 1, 2024



person must be prohibited from using the rights—priests in the religious and other civic, religious, which as Thailand. Thailand are entitled, as citizens in total, to the right to elect the candidate or the right to hold an identification card and the other rights of holders of a national ID card. The monks as part of citizenship, Thailand should, therefore, be granted the equivalent of another religious priest of Thailand. The official religion and the lessons are interesting as a tool to spark the clergy to lead themselves into claim in the elections and to participate in the proposed law on behalf of Buddhists.

Keywords: Participation; Proposed Legislation; Population

บทนำ

การเสนอร่างกฎหมายของประชาชนนับเป็นสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สืบเนื่องจากการแสดงบทบาทของผู้แทนอาจะมีข้อจำกัดและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ ดังนั้นการให้สิทธิประชาชนร่วมกันเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายที่เห็นว่าจำเป็นได้จะช่วยให้การรูดช่องว่างหรือเป็นส่วนเสริมให้ประชาธิปไตยทางผู้แทนนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แนวคิดของการให้ประชาชนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process) เป็นหลักการที่เป็นไปตามครรลองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ถือเป็นกลไกสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงโดยไม่ต้องผ่านผู้แทนของประชาชนคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 258 ค. (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, 2560) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายต้องจัดให้มีกลไกการช่วยเหลือประชาชน ในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สิทธิทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติ (Direct Political Rights) โดยในมาตรา 133 ว่าด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิร่วมกันเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา และมาตรา 256 (1) ว่าด้วยการเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คนมีสิทธิร่วมกันเข้าชื่อเพื่อเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, 2560) ทั้งนี้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย คือพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 (พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564, 2564) รวมทั้งรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2560 มาตรา 254 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, 2560) ยังบัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนนั้นเริ่มปรากฏเป็นครั้งแรกตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเรียกกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยได้มีการกำหนดบทบัญญัติรองรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยให้ประชาชนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน สามารถเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาในการเสนอกฎหมาย ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ลดจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการ

เข้าชื่อเสนอกฎหมายจาก 50,000 คน เป็นไม่น้อยกว่า 10,000 คน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชน ในการเสนอร่างกฎหมายให้สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย และให้ โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น

พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.2564 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โดยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอกฎหมายนั้นมีความเหมาะสมเพื่อเป็นไปตาม กลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังคงบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของประชาชน ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ของจำนวนกรรมาธิการ วิสามัญทั้งหมดรวมถึงยังคงบทบัญญัติเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้โดยนายหมวด 11 การปฏิรูปประเทศมาตรา 258 ค.(4) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, 2560) บัญญัติให้มี กลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นเพียงการเขียนไว้กว้างๆเท่านั้น ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้มีบัญญัติถึงสภาพพัฒนาการเมือง หรือคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายที่เคยมี บทบาทในการให้ความช่วยเหลือภาคประชาชน ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้แต่อย่างใด ทำให้เกิดคำถามว่า นอกเหนือจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะมีหน่วยงานใดทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือภาค ประชาชนได้อีก นอกจากนี้ยังมีมาตรการประเมินผลกระทบของกฎหมายตามมาตรา 77 (รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, 2560) ที่ส่งผลให้ภาคประชาชนมีความกังวลว่ามาตรการดังกล่าวจะส่งผล กระทบต่อกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของภาคประชาชนเพียงใด ซึ่งประชาชนคงได้ติดตามต่อไปว่า พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นจะมีพัฒนาการอย่างไร

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนเป็นสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ.2540 และรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ.2550 เช่นเดียวกับฉบับปัจจุบัน รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ.2560 เพื่อระบุให้ ประชาชนมีสิทธิและมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดอนาคตของตนเองและประเทศ ผ่านการเข้าชื่อเสนอ กฎหมายด้วยเช่นกันกล่าวคือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน สามารถรวมตัวกันเข้าชื่อเสนอร่าง พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐต่อสภา ผู้แทนราษฎร

หลักการสำคัญของประชาชนในการเสนอกฎหมาย

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีหลักการสำคัญ 3 ประการที่ประชาชนผู้ต้องการเสนอกฎหมายควรรู้

หลักการแรก คุณสมบัติและจำนวนของประชาชนที่ต้องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในรัฐธรรมนูญ 2560 ตามมาตรา 133 ต้องเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน สามารถใช้สิทธิเสนอ ร่างพระราชบัญญัติได้ซึ่งเมื่อเทียบกับรัฐธรรมนูญ 2550 และ 2540 จะพบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อ เสนอกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2560 เท่ากับรัฐธรรมนูญ 2550 คือจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คนซึ่งลดลงจากจำนวน ในรัฐธรรมนูญ 2540 ที่เขียนให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คนสำหรับหลักคิดของการลด จำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายก็เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิ ของประชาชนใน การเสนอร่างกฎหมายให้สะดวกขึ้น



หลักการสอง ร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนมีสิทธิเสนอในรัฐธรรมนูญ 2560 ตามมาตรา 133 กำหนดว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของ ปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ เท่านั้น ซึ่งหลักการดังกล่าวคล้ายกับรัฐธรรมนูญ 2540 และ 2550 ต่างแต่ เพียงรัฐธรรมนูญ 2540 และ 2550 เป็นหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไม่ใช่หมวดหน้าที่ของรัฐ

หลักการสาม ข้อยกเว้นร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนมีสิทธิเสนอในรัฐธรรมนูญ 2560 ตามมาตรา 133 คือหากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องได้รับคำรับรองจากนายกรัฐมนตรีก่อนซึ่ง ข้อยกเว้นร่าง ระเบียบที่ประชาชนมีสิทธิเสนอนั้นรัฐธรรมนูญ 2540 และ 2550 ได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ 2560

ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ จะเสนอได้โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมาย ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

2. กรณีการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จะเสนอได้โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อย กว่า 50,000 คนแต่จะเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐไม่ได้ ผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกีดหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก็ต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ ในวันที่ยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภาโดยมีมาตรา 96 ระบุไว้ว่าบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็น บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (1) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ในการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมลงลายมือชื่อเข้าชื่อเสนอร่างข้อบัญญัติจึงต้องพิจารณาศาบุคคลต้องห้าม ข้างต้นนี้ด้วย เมื่อประธานรัฐสภาได้ตรวจสอบว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นมีหลักการและเนื้อหาเป็นไป ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ประธานรัฐสภาจะสำเนาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้ผู้เริ่มเพื่อนำไปดำเนินการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อ เพื่อร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานรัฐสภาทั้งนี้ประชาชนผู้ที่ร่วมลงลายมือชื่อในการเสนอ กฎหมายนั้นจะต้องเป็นบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 95 และไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 96 ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงถือเป็นบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะมี สิทธิเป็นผู้เริ่มเสนอกฎหมายได้โดยในเอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

นอกจากนี้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อ กันเพื่อเสนอข้อบัญญัติ หรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

ประเภทของกฎหมายที่ประชาชนสามารถเสนอได้

หลักฐานสำคัญใช้ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นเดิมถือเป็นอุปสรรคที่สร้างภาระให้กับภาคประชาชน อย่างมากในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พระบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542 (2542) ได้มีการ

กำหนดให้ใช้ทั้งสำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านปัญหาจึงเกิดขึ้นเนื่องจากโดยปกติประชาชนมักจะไม่นำทะเบียนบ้านติดตัวเหมือนกับบัตรประชาชน หรือในกรณีของผู้ที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัดก็อาจจะเก็บทะเบียนบ้านไว้ที่บ้านในต่างจังหวัดทำให้หลายครั้งผู้ที่ต้องการสนับสนุนกฎหมายไม่สะดวกที่จะใช้สิทธิของตนเองจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 โดยกำหนดให้ใช้เพียงสำเนาบัตรประชาชน เพียงอย่างเดียวเป็นการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเสนอกฎหมาย และต่อมาในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 กำหนดเพิ่มเติมให้ ในกรณีที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ ให้กระทำได้โดยไม่ต้องแสดงหลักฐานการเข้าชื่อของผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ แต่ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกหนังสือรับรองความถูกต้องและครบถ้วนของการเข้าชื่อแทนหลักฐานดังกล่าวได้ (พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564, 2564)

การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานรัฐสภา ต้องมีผู้ริเริ่มซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน เพื่อดำเนินการจัดให้มีการรวบรวมลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบเป็นหนังสือประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) ร่างพระราชบัญญัติพร้อมด้วยบันทึกประกอบ ได้แก่
 - (1) บันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
 - (2) บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
 - (3) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

- 2) รายชื่อของผู้ริเริ่มพร้อมด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขึ้น

การเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ร่วมเข้าชื่อจะกระทำเป็นหนังสือหรือเชิญชวนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้ผู้ซึ่งร่วมเข้าชื่อนั้นสามารถเข้าถึงเอกสารดังกล่าวข้างต้นได้ด้วย การร่วมเข้าชื่อต้องมีหลักฐานแสดงชื่อ ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมเข้าชื่อ และข้อความที่แสดงให้เห็นว่าตนสมัครใจเข้าร่วมในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น พร้อมทั้งลงลายมือชื่อและส่งไปยังสถานที่หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เชิญชวนกำหนดไว้ในหนังสือเชิญชวนหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้

โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้เชิญชวนอาจร้องขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รับและรวบรวมหลักฐานการร่วมเข้าชื่อในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการให้ตามความประสงค์ โดยต้องเผยแพร่การเชิญชวนให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และเมื่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้รับหลักฐานการร่วมเข้าชื่อในการเสนอร่างพระราชบัญญัติครบ 10,000 คนแล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เชิญชวนซึ่งเป็นผู้ร้องขอทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป กรณีที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถยืนยันตัวบุคคลและตรวจสอบความเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ ต่อไปการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวให้กระทำได้โดยไม่ต้องลงลายมือชื่อ (พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564, 2564)



ขั้นตอนและหลักฐานในการเสนอกฎหมาย

กระบวนการตามกฎหมายเดิมคือเมื่อประธานรัฐสภาได้รับเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร หลังจากตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน ของรายชื่อแล้ว ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการปิดประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ณศาลากลางจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นต่างๆเพื่อให้ประชาชนมาตรวจสอบว่ามีชื่อของตัวเองอยู่หรือไม่ ถ้าหากพบว่ามิชื่อของตนเองอยู่ทั้งที่ไม่เคยไปเข้าชื่อเสนอกฎหมายฉบับนั้นก็สามารถมายื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้งเพื่อชี้ต่าชื่อของตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ภายใน 20 วัน นับแต่วันปิดประกาศ โดยปกติมักจะไม่มีผู้ใดเดินทางไปยังหน่วยงานต่างๆเพื่อตรวจสอบรายชื่อของตนเองประกอบกับเคยปรากฏว่ามีผู้มีอำนาจในท้องถิ่นได้ดำเนินการตรวจสอบรายชื่อและขอให้ผู้ที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายให้ไปถอนชื่อออกจากขบวนการตามกฎหมายใหม่ เมื่อได้รับคำร้องขอแล้วให้ประธานรัฐสภาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสารให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน หากปรากฏว่ามีลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่ถึง 10,000 คน หรือมีเอกสารไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนให้ประธานรัฐสภาแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ริเริ่มเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนต่อไป เมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนแล้วให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและ จัดเอกสารไว้เพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและให้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีรายชื่อนั้นด้วยในกรณีที่ผู้ใดมิชื่อเป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติตามประกาศดังกล่าวโดยมิได้เขา รวม เสนอชื่อ ร่างประหยัดด้วยให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้งเพื่อให้ชี้ต่าชื่อตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ภายใน 30 วันนับแต่วันประกาศ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านดังกล่าวแล้วให้ถือว่ารายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง

สรุป

ในกรณีที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงควรให้คณะสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายโดยพิจารณาทบทวน แก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายที่ได้มีการจำกัดคุณสมบัติในการเสนอกฎหมายโดยเฉพาะ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อเปรียบเทียบกับศาสนาที่เป็นทางการของไทย ล้วนแล้วแต่ได้รับสิทธิในฐานะพลเมืองไทยทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการมีสิทธิในการเลือกตั้งการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิในการถือบัตรประชาชน และสิทธิอื่นๆ ที่มาจากการถือบัตรประจำตัวประชาชนแต่มีกรณีที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองไทย จึงควรได้รับสิทธิเทียบเท่ากับนักบวชในศาสนาอื่นของไทยทั้งที่เป็นศาสนาที่เป็นทางการเช่นเดียวกัน เป็นบทเรียนที่น่าสนใจในการให้พระสงฆ์ได้เข้าไปสู่การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตลอดจนการเลือกตั้งที่มีนักการเมืองก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เห็นได้ว่านักการเมือง หรือผู้นำทางการเมืองได้มีการตระหนักรู้และใส่ใจต่อความอยู่รอดของศาสนาทั้งในแง่ของการรักษาธรรม และการดำรงอยู่ของศาสนาอันมีพระสงฆ์ที่นำไปสู่ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนานั้นได้สัมพันธ์กับนักการเมืองที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และการบริหารบ้านเมืองและแรงบีบคั้นจากตัวแปรภายนอกที่มาจากกรรณทางศาสนา ประเด็นปัญหาเรื่องชาติพันธุ์ และการดำเนิน

นโยบายทางการเมืองของนักการเมืองได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระสงฆ์จำเป็นต้องออกมาทำหน้าที่ในการแสดงออกในการมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542. (2542, 25 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 20 ก. หน้า 31.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556. (2556, 17 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 130 ตอนที่ 119 ก. หน้า 2-3.
- พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564. (2564, 26 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนที่ 135 ก. หน้า 7-13.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1-99.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.



เขมรราชบุรี : ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ การคงอยู่ อัตลักษณ์ และภาวะกลืนกลายให้เป็นไทย*

KHMER IN RATCHABURI: HISTORY, DEVELOPMENT, EXISTENCE, IDENTITY AND BECOME SWALLOWED TO THAI-IZATION

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมะธณ

Phrapalad Raphin Buddhisaro, Direk Duangloy, Mallika Phumathon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง เขมรราชบุรี : ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ การคงอยู่ อัตลักษณ์ และภาวะกลืนกลายให้เป็นไทยมีวัตถุประสงค์ศึกษาในเชิงประวัติและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เขียนออกมาในรูปแบบบทความทางวิชาการ

ผลการศึกษายืนยันว่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในราชบุรีร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เนื่องด้วยเหตุผลของสงครามและการเมืองระหว่างประเทศ แต่เขมรด้วยความที่มีเอกลักษณ์ในเชิงชาติพันธุ์ภาษา และความเชื่อไม่ต่างจากสยามมากนัก จึงทำให้เกิดภาวะกลืนกลายเป็นสยามหรือไทยในที่สุด ดังปรากฏเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในเชิงภูมิศาสตร์ถึงถิ่นฐานและการเคยตั้งถิ่นฐานแต่วิถีหลายประการหายไปทั้งภาษา การแต่งกาย วิถีอาหาร จนกระทั่งกลายเป็นราชบุรีพื้นถิ่นไป

คำสำคัญ: เขมรราชบุรี; อัตลักษณ์; ภาวะกลืนกลายให้เป็นไทย

Abstract

Article on Khmer Ratchaburi: history, development, existence, identity, and assimilation into Thailand. The objective is to study history and historical development. Use study methods from related documents and research. Written in the form of an academic article.

The results of the study confirm that the Khmer ethnic group has had a historical development since coming to settle in Ratchaburi. Together with other ethnic groups, due to war and international politics, Khmer, with its unique ethnic language and beliefs, was not very different from Siam. As a result, it eventually became Siam or Thailand. This appears as empirical evidence in the geography of the place where people lived and once settled. Still, many ways of life disappeared, including language, dress, and food, until it became a local Ratchaburi.

Keywords: Khmer Ratchaburi; Identity; Thai Assimilation

*Received February 10, 2024; Revised April 5, 2024; Accepted April 18, 2024

บทนำ

ด้วยมีโอกาสได้อ่านโครงร่างดัชนีพจนานุกรมหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ของพระสงฆ์ จังหวัดราชบุรี” ของพระสมุห์หวัดสิน วิสุทฺโธ (พงษ์ศักดิ์) เจ้าอาวาสวัดเขา จ.ราชบุรี และในงานวิจัยนั้นได้เจาะไปที่กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยคนไทย (1) ชาวไทยพื้นถิ่น (2) ชาวไทยเชื้อสายจีน (3) ชาวไทยเชื้อสายมอญ (4) ชาวไทยเชื้อสายยวน (5) ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง (6) ชาวไทยเชื้อสายเขมร (7) ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่ง ชาวลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณกึ่งกลางระหว่างผวนกันอาณาจักรหลวงพระบาง (8) ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายลาวจากเมืองเวียงจันทน์ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองราชบุรีตั้งแต่สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวไทยเขมรเป็นต้น แต่ผู้เขียนสนใจตรงกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จึงนำคำว่า “เขมร” มาขยายต่อ ว่าพวกเขาเป็นใคร อพยพมาจากถิ่นใด ด้วยเหตุผล หรือเงื่อนไขใด และเมื่อเวลาเปลี่ยน การคงอยู่และการรักษาอัตลักษณ์อย่างไร รวมทั้งเมื่อต้องอยู่ในกระแสของการเปลี่ยนผ่าน ภาวะกลืนกลาย ได้ทำให้เขาเหล่านั้น เปลี่ยนไป หรือว่ายังคงรักษาชุมชนของตัวเองไว้เป็นชุมชนปิด ไม่สื่อสารข้ามผ่านทางวัฒนธรรมและกลายเป็นเขมรอย่างเหนียวแน่น จนกระทั่งรักษาเอกลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ไว้ เมื่อเทียบกับเขมรในหลายถิ่นมีเพียงประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และการคงอยู่ ซึ่งในปัจจุบันเหลือเพียงคำเล่าขานไม่สามารถพัฒนาการไปสู่ความเป็นเงื่อนไขได้ มีข้อมูลปรากฏในเพลงไทยสำเนียงเขมรที่มีส่วนพาดพิงถึงเมืองราชบุรีอย่างน้อย 2 เพลง เพลงหนึ่งชื่อว่า เขมรราชบุรีส่วนอีกเพลงหนึ่งชื่อเขมรปากท่อ นับว่าเป็นเพลงเก่าที่แต่งขึ้นเมื่อสมัยต้นรัตนโกสินทร์ “กล่าวกันว่า นักดนตรีท่านหนึ่งไม่ทราบนาม แต่งไว้เพื่อนึกถึงชาวเขมรที่อพยพจากเมืองโพธิสัตว์ในประเทศกัมพูชา (ในประเทศกัมพูชาเรียกเมืองนี้ว่า โปสัด) เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ที่จังหวัดราชบุรี จึงตั้งชื่อเพลงนี้ว่า เขมรโพธิสัตว์ ยังมีเพลงไทยสำเนียงเขมรอีกหลายเพลงที่ตั้งชื่อตามแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวเขมรเหล่านั้นเช่น เขมรราชบุรี เขมรปากท่อ เขมรเขาเขียว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2536) สิ่งที่น่าสนใจซึ่งแฝงอยู่ในชื่อเพลงก็คือ ความเป็นเขมร หรือคนเขมรซึ่งอยู่ในอาณาเขตของจังหวัดราชบุรีมีส่วนช่วยให้ครูเพลงถึงขั้นนำมาตั้งเป็นชื่อบทร้อง แสดงให้เห็นว่าเขมรในเมืองราชบุรี (รวมถึงเมืองปากท่อ) มีความสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งต่อวิถีผู้สร้างสรรค์เพลงขึ้นมา หรือมิเช่นนั้น ก็มีความเลื่องชื่อทางใดทางหนึ่งในยุคนั้น

ดังนั้นจากข้อมูลและสำนึกการรับรู้ของผู้เขียน จึงสนใจและเห็นว่าแนวทางของการศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์หนึ่งในราชบุรี ยังคงและอีกนัยหนึ่งก็เกิดคำถามว่าทำไมการอพยพคนจะต้องไปอยู่ตรงบริเวณนั้นด้วยเป็นเมืองหน้าด่านระหว่างไทยพม่า การตั้งถิ่นฐานจึงมีความหมายเป็นกำแพงมนุษย์หรือโล่มนุษย์ในการป้องกันขอบเขตแห่งความเป็นเมืองที่มีศูนย์กลางอยู่ราชบุรี และการยกทัพของพม่ามารบกับไทยคราใด เช่น ช่องทางบกทัพหนึ่งที่ยกมา คือด่านเจดีย์สามองค์ ที่เป็นช่องทางบก ที่มีเป้าหมายเพื่อการรุกรานในประวัติศาสตร์ ดังนั้นชาติพันธุ์กับการตั้งถิ่นฐาน ในอดีตจึงมีความหมายเป็นยุทธศาสตร์ทางการทหารและเป็นเงื่อนไขของการภูมิศาสตร์ที่ไร้ณา อุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและการผลิตผลทางการเกษตร รวมไปถึงลักษณะนิสัยของผู้มาที่มีลักษณะเป็นความชอบและชื่นชอบต่อพฤติกรรมดังกล่าวด้วย ซึ่งในการศึกษานี้จะได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ พัฒนาการและการตั้งถิ่นฐาน รวมทั้งภาวะแข่งขันแห่งชาติพันธุ์กับการคงอยู่ในบริบทของการกลืนกลายและการเปลี่ยนผ่านได้อย่างไร ถ้าได้จะมีอะไรหลงเหลือให้ได้ศึกษาหยิบจับได้บ้าง และถ้าไม่หลงเหลือจะมีอะไรเป็นเอกลักษณ์ที่เชื่อมโยงให้เห็นประวัติและพัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้บ้าง ซึ่งจะได้ศึกษาและนำเสนอต่อไป



ประวัติและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเขมรที่ราชบุรี

ในแง่ความเป็นมาของชุมชนชาวเขมรราชบุรี ไม่มีเอกสารกล่าวถึงมากนัก แต่คนทั่วไปในท้องที่ราชบุรี มักจะรู้จักแต่เพียงว่า “ราชบุรีก็มีเขมรเหมือนกัน” ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยก็หาที่จะเป็นหลักฐานยืนยันมั่นคงได้ ยาก ส่วนในพงศาวดารมีกล่าวถึงโดยตรงคือ เหตุการณ์ในช่วงต้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พ.ศ. 2314 กองทัพไทยไปตีเขมร ความว่า

“ครั้งนั้น” ครั้นกองทัพไทยเลิกกลับมา สมเด็จพระนารายณ์รাজারีกพากองทัพญวนขึ้นมารักษาเมืองดังกล่าว เจ้าพระยาจักรีเดินทางกลับมากลางทาง ทราบว่าญวนขึ้นมายุบายเขมร ก็กวาดต้อนครอบครัวเมืองบาราย เมืองโพธิสัตว์และจับได้ขุนนางเขมร คือ พระยายมราช ชื่อควร พระยารามเดช ชื่อมู พระยาไกร ชื่อลาย รวมกับครอบครัวครั้งนั้นได้หมื่นเศษ ส่งเข้ามากรุงธนบุรี แล้วยึดเอาเมืองพระตะบอง เมืองนครเสียมราฐรักษาไว้ ครอบครัวเขมรที่เข้ามาครั้งนั้น เจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองราชบุรี”

พระราชพงศาวดารในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า

“ ครั้นกองทัพไทยเลิกกลับมา สมเด็จพระนารายณ์รাজারีกพากองทัพญวนขึ้นมารักษาเมืองดังกล่าว เจ้าพระยาจักรีเดินทางกลับมากลางทาง ทราบว่าญวนมายุบายเขมร ก็กวาดต้อนครอบครัวเมืองบาราย เมืองโพธิสัตว์ และจับได้ว่าขุนนางเขมร คือ พระยายมราช ชื่อ ควร พระยารามเดช ชื่อ มู พระยาไกร ชื่อ ลาย พระยาแสนทองฟ้าชื่อ ลาย รวมกับครอบครัวที่ได้ในครั้งนั้นหมื่นเศษ ส่งเข้ามากรุงธนบุรี แล้วยึดเอาเมืองพระตะบอง เมืองนครเสียมราฐรักษาไว้ ครอบครัวเขมรที่เข้ามาครั้งนั้น เจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองราชบุรี “

ข้อความดังกล่าวนี้ เป็นหลักฐานที่สำคัญที่แสดงไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อปี พ.ศ. 2314 ในสมัยกรุงธนบุรี มีการกวาดต้อนชาวเขมรจำนวนมากมาไว้ที่เมืองราชบุรี(อ้างอิงจากนางพูนศรี จีบแก้ว (ภณทาร์กซ์ 6 หัวหน้า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี)

การอพยพกับการตั้งถิ่นฐานของเขมรราชบุรี

ชาวเขมรลาวเดิมเป็นชื่อเรียกประชากรกลุ่มหนึ่งของจังหวัดราชบุรีที่ไม่มีเอกสารหลักฐานใดๆ กล่าวถึงถิ่นกำเนิดเดิมและสาเหตุของการอพยพครัวเข้าอยู่ในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดใกล้เคียง นอกจากคำบอกจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่บางคนว่า ถูกกวาดต้อนมาจากทางเหนือปัจจุบันชาวเขมรลาวเดิมตั้งบ้านเรือนกระจายในหลายท้องที่ของจังหวัด ได้แก่ ในท้องที่บางส่วนของตำบลคูมะระถิ่น และตำบลคิ่งน้ำวน เขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอปากท่อ ที่ตำบลวัดยางงาม หมู่ 3 บ้านกอไผ่ ตำบลบ่อกระดาน ที่บ้านบ่อตะคร้อ บ้านหัวถนน และบางส่วนของตำบลดอนทราย ที่หมู่บ้านหนองจอก อำเภอวัดเพลง ที่ตำบลวัดเพลงบริเวณวัดศรีทธาราษฎร์บ้านบางนางสุญ ตำบลเกาะศาลพระ ที่บ้านคลองขนอน คลองพะเนาว์ บ้านโคกพริก อำเภอบางแพ ที่ตำบลหัวโพ บ้านดอนมะขามเทศ ตำบลวังเย็น ที่บ้านเตาอิฐ บ้านหนองม่วง ตำบลวัดแก้ว ที่บ้านเสาธง บ้านท่าบับ ตำบลบางแพ ที่บ้านท่าราบ ฯลฯ

ในกลุ่มชาวเขมรเมื่อหลักฐานการอพยพไม่ชัด ก็ใช้วิธีการเทียบเคียงกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น ในการศึกษาของ G.William Skinner ที่ศึกษาเกี่ยวกับจีนในประเทศไทย ให้ข้อมูลว่า พ.ศ.2450 ตรงกับรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพเข้ามายังดินแดนประเทศไทยมากที่สุด ชาวจีนที่อพยพเข้ามาสามารถแยกออกเป็น 5 กลุ่มตามสำเนียงการพูด ได้แก่ ชาวจีนกลุ่มแต้จิ๋ว จีนแคะ ไหหลำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ชาวจีนเหล่านี้กระจายกันอยู่ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธารามแปลว่าเมื่อเทียบเคียงช่วงเวลาของเขมรชาวจีนไม่สามารถให้คำอธิบายเทียบเคียงกับความเป็นมาและการอพยพได้เสียทีเดียว แต่เมื่อจำเพาะเจาะจงไปที่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทย-ยวน ที่มีหลักฐานว่าก่อนมาว่า “...อยู่ทางแถบอาณาจักรล้านนา ดินแดนทางตอนเหนือของประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้มีพระราชบัญชาให้กองทัพกรมหลวงเทพหริรักษ์ กองทัพเมืองเวียงจันทน์ พร้อมด้วยกองทัพเมืองล้านนา ยกขึ้นไปตีเมืองเชียงแสนใน พ.ศ.2347 ขณะนั้นเมืองเชียงแสนถูกพม่ายึดไว้ เมื่อยึดเมืองเชียงแสนได้และไล่ตีทัพพม่าแตกไปแล้วกองทัพจากกรุงเทพฯ ก็ได้รื้อกำแพงเผาบ้านเมืองแล้วกวาดครัวชาวเมืองราว 23,000 คนเศษ อพยพลงมาทางใต้ แบ่งครัวออกเป็น 5 ส่วนหนึ่งให้อยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนที่สองอยู่ที่เมืองนครลำปาง ส่วนที่สามอยู่ที่เมืองน่าน ส่วนที่สี่อยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ ส่วนสุดท้ายพาลงมากรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่สระบุรีบ้าง ราชบุรีบ้างชาวยวนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองราชบุรีนั้น พวกกันตั้งบ้านเรือนบริเวณริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากเมืองราชบุรีปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร หรือมอญชาวมอญอพยพเข้าสู่ประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2127 หลังจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพเมืองแครง ครั้งนั้นพระมหาเถรคันฉ่องกับพระยาเกียรติ พระยารามได้พาสมัครพรรคพวกชาวมอญตามเสด็จกลับมากรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นก็มีกรอพยพต่อมาอีกหลายครั้งให้สมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวมอญในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอโพธารามและอำเภอบ้านโป่ง

กะเหรี่ยงชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่ากะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพโยกย้ายมาจากเมืองทวายในพม่า ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่าราว 200 ปีเศษผ่านมาแล้ว ได้ถูกพม่ารุกรานจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทยทางอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรีอพยพมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยงและบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกกระเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาชี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคาส่วนอีกสายแยกลงไปทางใต้ถึงต้นน้ำเพชรบุรีกะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้งและกิ่งอำเภอบ้านคา กระจายอยู่ในตำบลสวนผึ้ง ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา และตำบลตะนาวศรี นอกจากนี้ยังอยู่ที่ตำบลยางหักอำเภอปากท่ออีกด้วย

ชาวไทยลาวโซ่งชาวลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณกึ่งกลางระหว่างภูวนันท์อาณาจักรหลวงพระบาง ซึ่งทำสงคราม รุกรานกันอยู่เป็นประจำชาวลาวโซ่งจึงต้องอพยพโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อหนีภัยสงคราม บางกลุ่มโยกย้ายไปอยู่ในถิ่นญวน บางกลุ่มย้ายเข้าไปอยู่ในอาณาจักรหลวงพระบาง ทั้งไปเองโดยสมัครใจและถูกกวาดต้อนไปรวมทั้งการอพยพเขามายังดินแดนประเทศไทยด้วยลาวโซ่งที่เข้ามายังประเทศไทยในสมัยธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ชาวลาวโซ่งที่อพยพเข้ามาใหม่ตั้งหลักแหล่งที่บ้านหนองปร่งอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ภายหลังเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ชาวลาวโซ่งจึงพากันอพยพโยกย้ายไปตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ใกล้เคียงและขยายออกไป ส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดราชบุรี ที่บ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง บำดอนคลัง บ้านบัว



งาน บ้านโคกดับเปิด อำเภอดำเนินสะดวก บ้านดอนคา บ้านตากแดด บ้านดอนพรม อำเภอบางแพ และที่บ้านเขาภูทอง อำเภอปากท่อ

ชาวไทยลาวตัวขาวลาวตัวหรือชาวไทยลาวเวียง เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายลาวจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองราชบุรีตั้งแต่สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์โดยตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ห่างจากฝั่งแม่น้ำแม่กลองด้านทิศตะวันออกราว 2 กิโลเมตร ที่เขาแร้ง อำเภอเมืองราชบุรี บ้านซ้อง บ้านบ่อมะกรูด บ้านเลือก บ้านสิงห์ บ้านกำแพงเหนือ บ้านกำแพงใต้ บ้านดอนทราย บ้านหนองรี บ้านบางลาน ในอำเภอโพธาราม บ้านดอนเสลา บ้านหนองปลาตุก บ้านหนองอ้อ บ้านซ้องน้อย ในอำเภอบ้านโป่ง นอกจากนี้ยังมีอีกกลุ่มที่อำเภอจอมบึง ในเขตบ้านนาสมอ บ้านสูงเนิน บ้านทำเนียบ บ้านเกาะ บ้านหนองบ้านเก่า บ้านวังมะเดื่อ เป็นต้น

เมื่อเทียบเคียงที่มาและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงยืนยันได้ว่า แนวคิดเรื่องการตั้งถิ่นฐานในราชบุรี มีพัฒนาการเทียบเคียงโดยกระแสการอพยพของเขมรน่าจะเนื่องด้วยสงคราม และยุทธศาสตร์ทางการทหาร เพราะเทียบเคียงช่วงเวลาในสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ.2310-2325) และรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2343) เป็นช่วงของสงครามและการตั้งบ้านแปลงเมืองใหม่ การตั้งการกำลังคนอันเป็นปัจจัยการผลิต การทหาร และความเป็นเมือง การอพยพของเขมร ลาว มอญ

ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ (ฉบับหอสมุดแห่งชาติ) ก็ได้กล่าวถึงการกวาดต้อนเขมรจากเมืองโพธิ์สัตว์ เสียมารัฐและพระตะบองมาไว้ที่ราชบุรี เขมรเหล่านี้ไม่ใช่เขมรลาวเดิมเพราะมีภาษาพูดที่แตกต่างกัน เขมรกลุ่มนี้ใช้ภาษาพูดเช่นเดียวกับเขมรในประเทศกัมพูชา และตั้งบ้านเรือนอยู่สองฝั่งแม่น้ำแม่กลองด้านตะวันออกของเมืองราชบุรี เช่น ที่บ้าน พงสวาย บ้านคลองแค บ้านคู้กระถิ่น บ้านคู้น้ำวน บ้านอู่เรือ บ้านรากขาม บ้านห้วยหมู และบ้านเด่นกระต่าย เขตอำเภอเมืองราชบุรีบ้านสมณะ ตำบลบางโตนด บ้านสนามชัย ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม และอำเภอปากท่อ ที่บ้าน โคกพระ ตำบลปากท่อ ตำบลหนองกระทุ่ม ที่บ้านหนองกระทุ่ม ฯลฯ เมื่อจำเพาะไปที่เขมร จะพบประการหนึ่งคือประวัติศาสตร์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเขมรจากโพธิ์สัตว์ ที่มาในช่วง และเมื่อสืบเสาะไปยังชื่อหมู่บ้าน เช่น พงสวาย น่าจะมาจากคำว่า “กำปง” ที่แปลว่า หมู่บ้าน หรือชุมชน “สวาย” ที่แปลว่า “มะม่วง” ในภาษาเขมรชื่อบ้านย่อมยืนยันถึงการตั้งถิ่นฐานโดยชุมชนเขมร และเรียกชื่อหมู่บ้านที่ตัวเองตั้งชุมชน และกลายเป็นพัฒนาการของ ตรงนี้เป็นการสันนิษฐาน

การคงอยู่ และอัตลักษณ์ของเขมรราชบุรี

ในงานของพระสมุทรคีรี อดิเรกสุโข (งามกาละ)(2560,หน้า 54) ในงานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสุขของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ถึงแม้ได้ศึกษาเกี่ยวกับเขมรโดยตรง แต่ก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเขมรที่โพธารามไว้ว่า “...โพธาราม มีชนชาติหลายเชื้อชาติ นอกจากเชื้อสายไทยแท้แล้วยังมีชนชาติไทยเชื้อสายลาว มอญ เขมร และจีน พระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ได้กวาดต้อนชาวลาว (เวียงหรือตี้) ให้มาอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองของโพธาราม ต่อมาชาวไทยเชื้อสายมอญได้อพยพเข้ามาอยู่บริเวณดังกล่าวมากขึ้น ทำให้มีปัญหาพิพาทอยู่เนืองๆ ทางราชการจึงย้ายชาวไทยเชื้อสายลาวให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ที่อยู่ห่างจากแม่น้ำแม่กลองประมาณ 2 กิโลเมตร คือ บริเวณลำนเลือก บ้านซ้อง บ้านสิงห์ เป็นต้น ที่เดิมมีชื่อเรียกว่า บ้านลาว ต่อมาเพี้ยนเป็น บางเลาซึ่งเป็นชื่อตำบลร้อยฟ้าในปัจจุบัน ส่วนเขมรจะอยู่ประปรายตั้งแต่บางกะโดไปถึงสนามชัยเจ็ดเสมียน สมณะ...” หากมองย้อนกลับไปบริบทของพื้นที่กับช่วงเวลา

จะพบว่าสำนักทางประวัติศาสตร์ยังคงมีอยู่ แต่พัฒนาการและการกลืนกลายได้เปลี่ยนไป โดยในปัจจุบันนี้ การแต่งกายที่บ่งบอกความเป็นชาติพันธุ์เขมรราชบุรี แทบไม่ปรากฏในวิถีชีวิตประจำวัน ด้วยว่าทุกคนได้เปลี่ยนแปลงการแต่งกายให้เหมือนกับคนไทยทั่วไปตามสมัยนิยม จะมีก็แต่ช่วงมีงานบุญประเพณีหรือกิจกรรมทางสังคมที่ผู้สูงอายุบางท่านยังคงมีเสื้อผ้าที่ “แต่งอวดแขก” ได้

จากปากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชนเขมรราชบุรี บ้านรามมะขาม อำเภอเมืองราชบุรีกล่าวว่า คนแต่ก่อนโดยเฉพาะผู้หญิงนั้นนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอกระเช้า ในเวลาที่อยู่บ้านหรือออกทำไร่นา การนุ่งห่มเช่นนี้ปฏิบัติเหมือนกันไม่ว่าเด็กโตหรือผู้ใหญ่ แต่ถ้ามีงานบุญก็มักสวมเสื้อแขนสามส่วน อาจมีลายลูกไม้ปักตามขอบ เช่น ที่สาบอกเสื้อ แขนเสื้อ หรือที่ชายเสื้อ ส่วนเนื้อผ้าและฝีมือการตัดเย็บเสื้อ ยังขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย ส่วนชายชาวเขมนั้นก็นุ่งโจงกระเบนหรือเรียกว่านุ่งผ้าม่วง สวมเสื้อราชปะแตน คือเป็นเสื้อคอตั้ง แขนยาว มีกระดุม 5 เม็ด

คำบอกเล่าดังกล่าวนี้ เข้าใจว่าผู้บอกเล่าคงเคยเห็นการแต่งกายเสนาบดีหรือผู้ที่เป็นเจ้านายในสมัยก่อนๆ หากพิจารณาตามสภาพสังคมเมื่อประมาณเกือบสองร้อยปีย้อนหลัง วิถีชีวิตของคนไทยทั่วไป รวมทั้งชาวเขมรราชบุรี ก็ไม่น่าแตกต่างจากคนสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยา หรือชาวไทยสยามในภาคกลางเท่าไรนัก อีกทั้งภาพถ่ายเก่าๆ ในยุคสมัยตั้งแต่ช่วงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ลงมา ยังพอจะสื่อให้เห็นได้ว่าขนบนิยมที่ชายจะนุ่งผ้าม่วงและเสื้อราชปะแตน คงจะเป็นจำเพาะเหล่าข้าราชการหรือคนในราชสำนักเท่านั้น ถ้าเป็นชาวบ้านร้านตลาดทั่วไป ก็นุ่งโจงกระเบนบ้าง นุ่งกางเกงพื้นบ้านบ้าง คือเป็นกางเกงที่ตัดเย็บด้วยรูปแบบง่าย ๆ ไม่มีจีบ ขาใหญ่ อย่างที่ปัจจุบันนี้เรียกว่ากางเกงชาวเล ถ้าเป็นการนุ่งอยู่ตามบ้าน ชายชาวเขมรก็จะไม่สวมเสื้อและถ้าเป็นหญิง จะนุ่งโจงกระเบน มีผ้าแถบพันรอบอก เป็นต้น

ดังนั้น รูปแบบการแต่งกายที่แท้จริง ซึ่งแสดงออกทางชาติพันธุ์เขมรดั้งเดิมจริง ๆ น่าจะเป็นการนุ่งโจงกระเบนทั้งหญิงและชาย ซึ่งรูปแบบการนุ่งโจงกระเบนนี้ ราชสำนักสยามรับเอามาจากราชสำนักเขมร รวมถึงคำศัพท์ที่ใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน ผู้มีบรรดาศักดิ์จึงต้องมีเครื่องแบบเพื่อแสดงถึงยศหรือตำแหน่งในงานราชการ ครั้นต่อมา ความนิยมในการนุ่งโจงกระเบนเริ่มเสื่อมลงไปจากสังคมไทย เพราะการเปิดรับวิทยาการใหม่ ๆ จากประเทศตะวันตก รวมทั้งความนิยมเรื่องการแต่งกายด้วย จึงส่งผลให้คนไทยหันมานิยมนุ่งกางเกงแบบตะวันตก การนุ่งผ้าม่วงจึงเหลืออยู่แต่ในงานราชสำนักเท่านั้น ขณะที่ชาวบ้านและชาวเขมรราชบุรีไม่ได้แต่งกายตามแบบโบราณอีกต่อไป

หากต้องการพบเห็นการแต่งกายของชาวเขมรราชบุรีที่ยังคงเค้าแบบเดิม ควรหาโอกาสไปร่วมงานบุญประเพณีพื้นบ้าน หรือกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันสำคัญที่พุทธศาสนิกชนไปร่วมกันทำบุญที่วัด งานบวช หรือการเลี้ยงผีหมู่บ้าน เป็นต้น

มีข้อมูลในบทความเรื่อง “กินอยู่ตามกลุ่มชาติพันธุ์ : กินแบบชาวเขมร” ที่ให้ข้อมูลว่า ลาวเขมรราชบุรีเป็นกลุ่มชนที่มีจำนวนไม่มากนัก และแบ่งตามภาษาพูดได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่พูดคล้ายภาษาลาวอีสานจะเรียกว่า เขมรลาวเดิม อาศัยกระจุกกระจายอยู่หลายพื้นที่ในจังหวัดราชบุรี เช่น บางส่วนของตำบลคู้กระถิ่น และตำบลคู้น้าว เขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอวัดเพลงที่ตำบลวัดเพลง ตำบลวัดเกาะศาลพระ บ้านโคกพริต อำเภอบางแพ ฯลฯ ส่วนชาวเขมรอีกกลุ่มหนึ่งนั้น ใช้ภาษาพูดเช่นเดียวกับชาวเขมรประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน กลุ่มชาวเขมรกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองด้านตะวันออกของเมืองราชบุรี เช่น บ้านพงสวาย บ้านคลองแค บ้านคู้กระถิ่น เขตอำเภอเมืองราชบุรี บ้านสนามชัย อำเภอโพธาราม และบ้านโคกพระ อำเภอปากท่อ ฯลฯ



อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมการกินของกลุ่มชาวเขมรเหล่านี้ ไม่ได้มีความแตกต่างจากกลุ่มชนอื่นมากนัก และส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ ทำนา ทำสวน อาหารการกินจึงปรุงแต่งจากพืชพรรณธัญญาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น กินข้าวกินปลา เป็นหลัก มีแกงส้ม แกงคั่ว และน้ำพริกผักจิ้มต่างๆ นอกจากนี้ยังนำปลาตะเพียนมาหมักกับข้าวสุกและเกลือจนมีรสเปรี้ยวเรียกว่า ปลาข้าวสุก นำมาบั้งกินกับข้าว หรือนำปลาตะเพียนมาหมักกับขี้เถ้าเหนียวเกลือและใส่แป้งเชื่อมักทั้งไว้จวนออกรสเปรี้ยวก็จะได้ ปลาข้าวหมาก นำมาหลนกับกะทิ กินกับผักต่างๆ

หลนปลาข้าวหมาก : อาหารสูตรเด็ดของชาวเขมรลาวเดิม ในอดีตชาวเขมรลาวเดิมแถบวัดเพลง วัดเกาะศาลพระ นิยมนำปลาตะเพียนที่หามาได้ มาแปรรูปเป็นปลาต้มและปลาข้าวหมากเก็บไว้กินเองภายในครัวเรือน โดยเฉพาะปลาข้าวหมากจะนิยมนำมาหลนกับกะทิกับผักสดชนิดต่างๆ เป็นอาหารที่ทำกินเป็นประจำ เพราะปลาข้าวหมากนั้นเมื่อหมักใส่ไหแล้วจะเก็บไว้กินได้เป็นเวลานานเครื่องปรุง ปลาข้าวหมาก กะทิหอมแดง ตะไคร้ ใบมะกรูดใส่กะทิลงในหม้อพอให้ท่วมปลาข้าวหมาก ทูบหัวหอมแดงพอแหลกและซอยตะไคร้เป็นชิ้นใส่รวมลงไปให้หม้อตั้งไฟให้เดือดจนเนื้อปลายุ่ยรวมไปกับกะทิ ใส่ใบมะกรูด

ภาวะกลืนกลายให้เป็นไทยและการคงอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อชาวเขมรเข้ามาอยู่ในราชบุรีด้วยเหตุผลทางการเมือง สงครามนับแต่ครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พัฒนาการร่วมอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความเป็นเขมรราชบุรี ที่มีผู้ศึกษาไว้ อาทิ “....ภาษาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มเขมรราชบุรี จะพบว่ามีส่วนเป็นเขมรเมืองกับเขมรปนลาว ในปัจจุบันนี้ ทั้งสองกลุ่มย่อย ได้รับอิทธิพลภาษาไทยเข้าไปใช้ในสังคมค่อนข้างมาก จึงไม่อาจหาเกณฑ์ที่แน่นอนในการระบุถึงเขตวัฒนธรรมได้ ข้อมูลต่อไปนี้ เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงที่อยู่ของชาวเขมรราชบุรี แต่ความเข้มข้นทางวัฒนธรรมประเพณี มีไม่มากนัก เนื่องจากภาษาได้กลายไปมากแล้ว...” (วีระพงศ์ มีสถาน, 2550)

ตารางที่ 1 วิเคราะห์อัตลักษณ์และการคงอยู่ของชนชาติพันธุ์

พื้นที่ตั้ง	พื้นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์	อัตลักษณ์และการคงอยู่
อำเภอบางแพ	บ้านท่าราบ ม.7 ต.บางแพ บ้านดอนซ่ง ม.10 ต.บางแพ บ้านดอนซ่ง ม.11 ต.บางแพ	การแต่งกาย อาหาร ความเชื่อ ภาษา และสำนักทางประวัติศาสตร์
อำเภอปากท่อ	บ้านหนองจอก ม.4 ต.ดอนกรวย . บ้านหนองแรด ม.2 ต.บ่อกระดาน บ้านบ่อตระคร้อ ม.3 ต.บ่อกระดาน บ้านบ่อกระดาน ม. 4 ต.บ่อกระดาน	วัฒนธรรมอาหาร : กะปิคั่ว ผักสด ขนม งาสดชาติพันธุ์ไทยเขมร : การแข่ง กันตรึม
อำเภอเมืองราชบุรี	บ้านรามมะขามหมู่ที่ 4 ตำบลห้วยไผ่ บ้านเกาะลอยหมู่ที่ 7 ตำบลคู้กระจง บ้านมาลัยหมู่ที่ 2 ตำบลคู้กระจง	ชาติพันธุ์ไทยเขมร : วิถีชีวิตและภูมิ ปัญญาไทยเขมรราชบุรี
อำเภอวัดเพลง	บ้านบางนางสุณ ม.8 ต.วัดเพลง บ้านท่าลาด ม.7 ต.เกาะศาลพระ บ้านเสลา ม.9 ต.เกาะศาลพระ	ชาติพันธุ์ไทยเขมร : ภูมิปัญญาการสาน ตะกร้าทางมะพร้าว

บรรดาบุตรหลานที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวเขมรตามท้องที่ดังกล่าวนี้ มีสถานภาพเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ ได้รับการศึกษา และรับวัฒนธรรมชนบประเพณีหลายอย่างตามแบบแผนสังคมไทย กระนั้นก็ดี ชาวเขมรราชบุรียังมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพิ่มสีสันให้กับสังคมราชบุรี ให้น่าท่องเที่ยว และการศึกษาเรียนรู้ อย่างน้อยที่สุด ยังได้เป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว โอกาสที่จะหวนคืนดังเดิมนั้นเป็นไปได้ยากมาก

เมื่อสำรวจเอกสารที่สะท้อนถึงความเป็น “เขมร” จะพบข้อมูลในเรื่อง “ชุมชนร่วมแบบเขมรบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง – ท่าจีน : พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (อิศสร ตันติวงศ์, 2006) ก็เป็นการศึกษาสถาปัตยกรรม โบราณคดีที่เนื่องด้วยชุมชนในประวัติศาสตร์ผ่านสถาปัตยกรรมเป็นวิถีวัฒนธรรมเขมรพระปรางค์วัดมหาธาตุเป็นศูนย์กลาง เมืองโบราณกุสินารายณ์ (สันนิษฐานว่าเป็นเมืองคัมพูกัญญา) พระโพธิ์สัตว์อภินิหารเศียร 112 เสด็จประทับที่บริเวณวัดประเสริฐราชสุวรรณ์ อ.เมือง จ.ราชบุรี เป็นลักษณะของศิลปะเขมรแบบนครวัด สันนิษฐานอายุราว พ.ศ.1700-1800 ขุดพบ “พระอิศวรปางมหาฤๅษี” หรือปางมเหศวรเศียร 13 เสด็จประทับที่บริเวณวัดสระกระเทียม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี เป็นศิลปะเขมรแบบนครวัดและแบบบายัน สันนิษฐานอายุราว พ.ศ. 1800-1900 มีการก่อสร้างพระปรางค์ และกำแพงศิลาแลงล้อมรอบ ในบริเวณวัดมหาธาตุศาสนสถานกลางเมือง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของเมืองตามคติความเชื่อเรื่องภูมิจักรวาลของเขมร ไม่ได้เกี่ยวกับการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน แปลว่าเกี่ยวกับเขมร แต่ไม่ใช่เขมรที่กำลังศึกษาอยู่นี้

ในเอกสารเรื่องของเพชรรุ้ง เทียนปวีโรจน์ (2015) ในเรื่อง รายงานตรวจราชการเมืองราชบุรีและเมืองสมุทรสงคราม ร.ศ. 117 : เอกสารประวัติศาสตร์ราชบุรีและสมุทรสงครามในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตรวจเยี่ยมเมืองราชบุรี สงคราม ซึ่งในรายงานก็ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์หรือกลุ่มเขมร แต่อย่างใด ซึ่งอาจด้วยเงื่อนไขของเวลาที่ถูกกลืนกลายและหายไป ด้วยเหตุผลในเรื่องของอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และจำนวนของประชากรที่ไม่มาก จึงให้ภาวะกลืนกลาย ไม่สามารถคงอยู่หรือถูกรักษาไว้ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่ถูกจดจำ และศึกษาเล่าต่อ เมื่อเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น กระเหรี่ยง ดังปรากฏในงานวิจัยของ วรวิทย์ สารศา ลิน, นิธิดา แสงสิงแก้ว (2560) เรื่อง “ การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน: กรณีศึกษาประเพณีกิน ข้าวห่อ ของชาวกระเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ” ที่ยังคงเอกลักษณ์ในเรื่องการกินอยู่วิถี ประเพณีที่สามารถถ่ายทอด รักษาและสืบต่อให้ปรากฏสะท้อนย้อนกลับไปถึงอัตลักษณ์เชิงชาติพันธุ์ได้

ทั้งหมดเป็นภาวะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีภาวะกลืนกลาย และผสมรวมกันอยู่ด้วยการขาดตอนในเชิงชาติพันธุ์ จึงทำให้ภาวะของการและคงอยู่เป็นลักษณะที่มีพัฒนาการและสืบทอดกันมาดังปรากฏในปัจจุบันด้วย

สรุป

เขมรราชบุรี มีประวัติและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการ มาร่วมกับประวัติศาสตร์ไทยในองค์รวม เมื่อถูกให้อพยพผ่านสงครามและการกวาดต้อน นัยหนึ่งก็พยายามรักษาอัตลักษณ์ ให้คงอยู่อีกนัยหนึ่งภาวะกลืนกลาย ก็ได้ทำให้เกิดพัฒนาการร่วมในการอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วยทั้งลาว จีน เขมร มอญ ในท้องถื่นราชบุรีด้วย จากสภาพการและการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาวะกลืนกลายภายใต้กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางสังคม จึงทำให้เขมรในปัจจุบันมีความใกล้เคียงกับสยาม หรือมีความเป็นไทยมากกว่าความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดิมที่ถือมานับแต่การอพยพในครั้งแรกดังปรากฏในการศึกษานี้ด้วย



เอกสารอ้างอิง

- ธัชสร ตันติวงศ์.(2006). ชุมชนร่วมแบบเขมรบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง – ท่าจีน : พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม. วารสารดำรงวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(2), 82-97.
- พระสมุห์ดิเรก อติเรกสุโก (งามกาละ). (2560). การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์หวัศิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์). (2564). รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ของพระสงฆ์จังหวัดราชบุรี (ดุขนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพชรรุ่ง เทียนปิวโรจน์. (2015). รายงานตรวจราชการเมืองราชบุรีและเมืองสมุทรสงคราม ร.ศ. 117 : เอกสารประวัติศาสตร์ราชบุรีและสมุทรสงครามในสมัยรัชกาลที่ 5. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 35(2), 147-166.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- วรัญญา สารศาณิน และนิธิดา แสงสิงแก้ว. (2560). การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน: กรณีศึกษาประเพณีกิน ข้าวห่อของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 5(1), 51-61.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2550). คนราชบุรี. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด.

ค่านิยมการมอบของกำนัลในสังคมไทย*

THE VALUE OF GIVING GIFTS IN THAI SOCIETY

ธนาพล กิจเลิศวัฒนา

Thanaphon Kitlerwattana

สำนักงานเลขาธิการคณะจังหวัดราชบุรี

Ratchaburi Province Secretariat Office

Corresponding Author E-mail: Meilin.ausa@gmail.com

บทคัดย่อ

ค่านิยมที่ถือสืบทอดกันมายาวนานของสังคมไทย ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดและถือปฏิบัติกันมา แต่ค่านิยมในแต่ละพื้นที่ก็จะแตกต่างกันออกไป สังคมเมืองจะติดในเรื่องของความหรูหรานิยมชมชอบในวัตถุมากกว่า แต่ถ้าเป็นค่านิยมในชนบทจะเป็นลักษณะของการมีน้ำใจแบบไม่หวังผลตอบแทน ค่านิยมจะถูกปลูกฝังมาจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา ศาสนา สื่อ สังคมหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนค่านิยมจึงจึงมีความแตกต่างกันออกไป และในปัจจุบันสังคมไทยของเรามีค่านิยมที่ผิดแปลกไปในเรื่องที่เราเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดคือการมอบของกำนัลในสังคมไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการมอบเพื่อหวังผลประโยชน์เป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ค่านิยม; ของกำนัล; สังคมไทย

Abstract

These values have been passed down for a long time in Thai society. It is considered a good thing, something that has been passed on and practised. However, the values in each area are different. Urban culture is obsessed with luxury. It is more popular to admire the object. But if it is a rural value, it will be in the form of kindness without expecting anything in return. Values are instilled in families, schools, educational institutions, religion, media, society, or public and private organizations. Therefore, values are different. At present, our Thai society has strange values in the matter that are most clearly seen in the giving of gifts. Most of them are given with the hope of benefit.

Keywords: Values; Gifts; Thai Society

บทนำ

ในปัจจุบันการมอบของกำนัลนับได้ว่าเป็นธรรมเนียมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน โดยที่มักจะมอบในโอกาสสำคัญๆ โดยที่ในหลายๆ ประเทศก็มีธรรมเนียมในการมอบของกำนัลที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ประเทศจีนก็มีวัฒนธรรมในการมอบของกำนัลในโอกาสต่าง ๆ และในการมอบของขวัญของประเทศจีนหรือผู้ที่มีเชื้อสายจีนก็

*Received February 15, 2024; Revised March 25, 2024; Accepted April 10, 2024



จะเป็นการมอบเป็นคู่เพราะถือไว้ว่าเป็นเรื่องมงคล เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยค่านิยมของการมอบของกำนัลก็มีมาช้านาน ในยุคสมัยโบราณ อาทิ เครื่องบรรณาการ มีทั้งส่งไปยังเพื่อนบ้านหรือประเทศพันธมิตรหรือเพื่อนบ้าน และประเทศพันธมิตรส่งให้ทางประเทศไทย จึงไม่อาจที่หลีกเลี่ยงได้ว่าการมอบของกำนัลนั้นมีมาแต่ช้านานที่สำหรับสังคมไทย แต่ในปัจจุบันนั้นกลับกลายเป็นว่าเป็นค่านิยมที่ผิดไปจากเดิม การเกิดค่านิยมในปัจจุบันเป็นค่านิยมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ระหว่างบุคคลกับองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยถือเรื่องของผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้งหรือเพื่อให้งานของตนเองประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี ถึงแม้ว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการกำหนด ค่านิยมของคนไทย 12 ประการ ไว้เป็นยุทธศาสตร์เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยและสร้างคนในชาติให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวไกลและมั่นคง (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์, 2565) อีกทั้งในหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้มีการรณรงค์และมอบนโยบายการไม่รับของกำนัลจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยและสร้างคนในชาติก็ตาม เพื่อเป็นการตอกย้ำและส่งเสริมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เกิดความโปร่งใสและน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง ทศนคติหรือความเชื่อที่ในการดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดแบบแผน และเป็นเป้าหมายของชีวิต ที่สังคมเห็นว่าดีงาม (Preferable) ค่านิยมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ ค่านิยมจึงมีความสัมพันธ์กับทุกสิ่งและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม (สุนทรีย โคมินและสนิท สมัครงการ, 2522)

ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังมาแต่เด็กและเกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และการสั่งสมประสบการณ์ ค่านิยมได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม สังคม สถาบัน และบุคลิกภาพ ค่านิยมที่บุคคลยึดถือมีไม่เท่ากันในแต่ละบุคคล และแต่ละบุคคลอาจจะมีค่านิยมที่เหมือนกันแต่ต่างกันที่ระดับการให้ความสำคัญ โดยเมื่อเกิดความขัดแย้งของค่านิยมระบบค่านิยมจะจัดการเลือกค่านิยมตัวที่สำคัญมากกว่า (Milton Rokeach, 1973)

ค่านิยม หมายถึง แนวความประพฤติหรือสภาพของการกระทำใด ๆ ที่บุคคล หรือสังคมนิยมชมชอบ และเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การประพฤติปฏิบัติจึงยอมรับยึดถือมาเป็น แนวทางประพฤติอย่างสม่ำเสมอหรืออย่างน้อยก็ชั่วระยะหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองหรือสังคม (พระมหาอดิศร ธีรสีโล, 2540)

ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่เชื่อว่าสิ่งหนึ่งมีค่า มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ปรารถนาในการประพฤติปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ นั้นย่อมมีค่านิยมของสังคมแฝงอยู่ภายในหรือการประพฤติปฏิบัติที่บุคคลใดมีความพึงพอใจย่อมมีค่านิยมของบุคคลนั้นแฝงอยู่ภายในด้วย (ฤกษ์ชัย คุณูปการ, 2539)

สรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง แนวทาง พฤติกรรม ทศนคติ ที่ถูกปลูกมาจากบริบทของสังคม ไม่ว่าจะเป็นป็นตอนเด็ก วัยรุ่นหรือวัยทำงาน โดยค่านิยมมักได้รับอิทธิพลมาจากสังคมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลานานจนกลายเป็นวัฒนธรรม

ประเภทของค่านิยม

ค่านิยม แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่านิยมสังคมเมือง และค่านิยมสังคมชนบทของสังคมไทย ไว้ค่อนข้างชัดเจน โดยค่านิยมทั้งสองลักษณะจัดได้ว่าเป็นลักษณะของค่านิยมที่ทำให้เกิดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล แบ่งได้ดังนี้(สุพัตรา สุภาพ, 2552)

1. ค่านิยมสังคมเมืองประกอบด้วย 1) เชื่อในเรื่องเหตุและผล 2) ขึ้นอยู่กับเวลา 3) แข่งขันมาก 4) นิยมตะวันตก 5) ชอบจัดงานพิธี 6) พุ่มเพื่อยุทธ 7) นิยมวัตถุ 8) ชอบทำอะไรเป็นทางการ 9) ยกย่องผู้มีอำนาจผู้มีตำแหน่ง 10) วินัย 11) ไม่รักของส่วนรวม 12) พุดมากกว่าทำ 13) ไม่ชอบเห็นใครเหนือกว่า 14) เห็นแก่ตัวไม่เชื่อใจใคร

2. ค่านิยมสังคมชนบท ประกอบด้วย 1) ยอมรับบุญรับกรรมไม่ได้แย้ง 2) ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ 3) เชื้อถือโชคกลาง 4) ชอบเสี่ยงโชค 5) นิยมเครื่องประดับ 6) นิยมคุณความดี 7) นิยมพิธีการและการทำบุญเกินกำลัง 8) ชอบเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายรุก 9) ทำงานเป็นเล่น ทำเล่นเป็นงาน 10) พึ่งพาอาศัยกัน 11) มีความเป็นส่วนตัวมากเกินไป 12) รักญาติพี่น้อง 13) มีความสันโดษ 14) หวังความสุขชั่วหน้า

การแบ่งประเภทของค่านิยมมีหลายวิธีไม่มีการแบ่งที่เป็นการตายตัว ถ้าผู้แบ่งยึดถือพระผู้เป็นเจ้าหรือพระศาสดาเป็นหลักสำคัญ ก็อาจจะแบ่งค่านิยมออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ (สาโรจ บัวศรี, 2527) ดังนี้

2.1 ค่านิยมที่เป็นศีลธรรม (Morality) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นศีลและธรรมโดยเฉพาะ ได้แก่ Moral Value โดยเฉพาะซึ่งถือเอาพระศาสดาหรือพระผู้เป็นเจ้าได้กำหนดไว้

2.2 ค่านิยมที่เป็นข้อตกลง (Convention) หมายถึง ค่านิยมที่ประชาชนในชาติได้ตกลงเห็นชอบกำหนดกันขึ้นเองไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามยุคสมัย ได้แก่ ประเพณีอุดมการณ์ วินัย กฎหมาย ฯลฯ แต่ถ้าแบ่งยึดวิชาชีพเป็นหลักสำคัญ ก็อาจจะแบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ

2.2.1 ค่านิยมพื้นฐาน (Basic Values) ประกอบด้วยค่านิยมดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ศีลธรรม

2.2.1.2 คุณธรรม

2.2.1.3 ธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

2.2.1.4 กฎหมาย

2.2.2 ค่านิยมวิชาชีพ ประกอบด้วยค่านิยมต่อไปนี้

2.2.2.1 อุดมการณ์ประจำวิชาชีพของตน เช่น นักการเมือง อาจมีอุดมการณ์ 3 ประการ คือ บริการ วิจัย การนำในการใช้ความคิดใหม่

2.2.2.2 วินัยประจำวิชาชีพตน

2.2.2.3 มารยาทประจำวิชาชีพตน

2.2.2.4 พระราชบัญญัติประจำวิชาชีพตนโดยเฉพาะ

ในการแบ่งประเภทของค่านิยมทั้งสองประการดังกล่าวแล้วนั้นจะเห็นว่า เนื้อหานั้นเหมือนกัน แต่วิธีการแบ่งนั้นต่างกัน ทั้งนี้อาจจะยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกแล้วแต่จุดประสงค์ของผู้แบ่ง เช่น การพิจารณาตามลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมต่างๆออกเป็น 5 ประเภท

1. ค่านิยมทางทฤษฎีหรือวิชาการ ได้แก่ ค่านิยมที่จะศึกษาหาความรู้ ความจริง เหตุผลและการรวบรวมจัดระบบความรู้

2. ค่านิยมทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่ทำให้บุคคลแสวงหาประโยชน์ ทรัพย์สิน และความมั่นคง

3. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เกี่ยวข้องกับความชื่นชม พึงพอใจในความงาม ความเหมาะสมและความกลมกลืนในลักษณะต่างๆ

4. ค่านิยมทางสังคม ได้แก่ ความรักเพื่อนมนุษย์ ความต้องการที่จะทำให้ประโยชน์ให้เพื่อนมนุษย์



5. ค่านิยมทางการเมือง คือความเชื่อและความยึดถือในศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออุดมการณ์อันสูงสุดในจักรวาล

การแบ่งประเภทของค่านิยม สามารถแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับว่าผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นพื้นฐานในการแบ่งซึ่งไม่มีการแบ่งที่เป็นวิธีการแน่นอนตายตัวอย่างเพียงอย่างเดียวถ้าผู้แบ่งยึดถือพระผู้เป็นเจ้าหรือพระศาสดาเป็นหลักสำคัญก็อาจจะแบ่งค่านิยมออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ (พวงเพชร สุรัตนกวีกุล, 2541) ได้ดังนี้

1. ค่านิยมที่เป็นศีลธรรม (Morality) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นศีลและธรรมโดยเฉพาะ หรือ Moral Values และ Ethical Values โดยเฉพาะซึ่งถือเอาพระศาสดาหรือพระผู้เป็นเจ้าได้กำหนดไว้ให้แล้ว

2. ค่านิยมที่เป็นข้อตกลง (Convention) หมายถึง ค่านิยมที่ประชาชนในชาติได้ตกลงเห็นชอบกำหนดกันขึ้นเองไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามยุคตามสมัยได้แก่ ธรรมเนียมประเพณีอุดมการณ์วินัยกฎหมาย ฯลฯ

ค่านิยมทางสังคมเป็นการเรียนรู้ทางสังคมมีสถาบันทางสังคมหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในด้านนี้ ดังนี้

1. ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมอันดับแรกและสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมให้แก่บุคคลทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่คนตั้งแต่เกิดถึงแม้เด็กจะเติบโตขึ้นก็ยังอาศัยอยู่กับครอบครัวและได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวเป็นประจำ แม้แต่เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่และแยกตัวไปสร้างครอบครัวใหม่แล้ว ก็ยังมีความผูกพันกับบิดาและมารดา และสมาชิกในครอบครัวเดิมอยู่สิ่งใดที่ครอบครัวอบรมสั่งสอนไว้หรือสิ่งใดที่ครอบครัวเรียกร้อง ย่อมมีผลต่อการปฏิบัติของคนอยู่ไม่มากนักน้อย

2. โรงเรียน หน่วยของสังคมที่มีส่วนในการสร้างค่านิยมอันถูกต้องให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก นั่นก็คือโรงเรียนเนื่องจากสังคมทุกสังคมย่อมมอบหมายหน้าที่อันนี้ให้แก่โรงเรียน แต่โรงเรียนก็ทำหน้าที่ได้ไม่ผลสมบูรณ์เท่าที่ควรอันเป็นเพราะเหตุผลหลายประการเช่นค่านิยมที่โรงเรียนนำมาสอนนั้นแตกต่างจากวิถีปฏิบัติของคนทั้งหลายสิ่งที่โรงเรียนสอนบางอย่างก็นำไปปฏิบัติไม่ได้ และอีกประการหนึ่งการอบรมปลูกฝังค่านิยมนั้น ครูจะต้องมีการติดตามอยู่ทุกระยะถ้าเห็นข้อบกพร่องก็ต้องรีบแก้ไขแต่ครูก็ไม่มีเวลาที่จะติดตามนักเรียนทุกคนค่านิยมที่โรงเรียนสอนจึงไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับค่านิยมที่ครอบครัวและสังคมปฏิบัติอยู่เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น เด็กก็จะเกิดความสับสนและเลือกไม่ถูกว่าควรยึดปฏิบัติตนตามคำสอนใดในบางครั้งการอบรมของโรงเรียนก็ไม่ได้ส่งผลดีซึ่งอาจเกิดขึ้นเพราะด้วยเหตุดังกล่าวนี้ได้

3. สถาบันศาสนาซึ่งรวมถึงบุคคลและหน่วยงานของศาสนาต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยในการปลูกฝังค่านิยมและศีลธรรมอันถูกต้องให้แก่บุคคลเป็นอย่างมาก

4. สังคมวัยรุ่นและกลุ่มเพื่อนหมายความว่า การคบหาสมาคมกับเพื่อนในรุ่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนสนิทหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในสังคมวัยรุ่นผลที่เด็กได้รับอันหนึ่งคือการเรียนรู้และการยอมรับค่านิยมจากกิจกรรมเหล่านั้น

5. สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันบุคคลได้รับความรู้และความคิดจากสื่อมวลชนเป็นอันมากในบางกรณีบุคคลก็ยอมรับเอาความรู้และความคิดเหล่านั้นไปยึดถือปฏิบัติเป็นค่านิยมบางประการของตน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดเช่นค่านิยมในการแต่งกายตามสมัยนิยมทรงผมเป็นต้นสื่อมวลชนมักนำความคิดเช่นนี้ออกไปเผยแพร่ ส่งผลให้คนในสังคมโดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นรับเอาความคิดนี้เข้าไว้โดยไม่รู้ตัวในด้านความรู้และความคิด ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความคิดหลาย ๆ อย่างถ้าความคิดนั้นสอดคล้องกับความต้องการของเด็กเขาก็จะติดตามเรื่องนั้นมากขึ้นและไม่นานค่านิยมใหม่นี้ก็จะเกิดขึ้นโดยอาศัยสื่อมวลชน

6. องค์การของรัฐบาลรัฐย่อมมีส่วนในการปลูกฝังค่านิยมและศีลธรรมให้แก่สังคมตามปกติรัฐจะควบคุมโรงเรียนและสนับสนุนสถาบันศาสนาให้ทำหน้าที่ในด้านนั้นนอกจากนั้นรัฐยังตรากฎหมายให้สิทธิและอำนาจแก่ครอบครัวในการเลี้ยงดูและอบรมเด็กการเผยแพร่ข่าวและความคิดของสื่อมวลชนก็มักอยู่ภายใต้การควบคุมหรือสนับสนุนของรัฐจึงกล่าวได้ว่า รัฐมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในสังคมถ้าไม่ได้กระทำโดยทางตรงก็กระทำโดยทางอ้อม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2543)

สรุปได้ว่า ประเภทของค่านิยมนั้นมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าค่านิยมนั้นนำมาใช้กับสังคมไหน ถ้าเป็นสังคมเมืองก็จะติดในเรื่องของความหรูหรานิยมชมชอบในวัตถุมากกว่า แต่ถ้าเป็นค่านิยมในชนบทจะเป็นลักษณะของการมีน้ำใจแบบไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งค่านิยมจะถูกปลูกฝังมาจาก ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา สื่อสังคมหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

การเกิดของค่านิยม

การเกิดของค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของบุคคลไว้ว่า การศึกษาเล่าเรียนหรือการเรียนรู้นั้นควรเริ่มจากความจำเป็นหรือความต้องการเสียก่อน จึงจะได้ผลดีถ้ายังไม่มีหรือมองไม่เห็นความจำเป็นเด่นชัด ก็ย่อมเรียนดีด้วยความเหนื่อยหน่าย เมื่อเกิดความจำเป็นขึ้นแล้ว ขั้นต่อไปก็จะทำให้เกิดความชอบหรือความสนใจติดตามมา ซึ่งความชอบนี้จะช่วยกระตุ้นให้มีความนิยมและเข้าใจในคุณค่าก็จะกลายเป็นค่านิยมขึ้นมา ทั้งนี้ค่านิยมที่ก่อตัวอยู่ระยะเวลานึงหรือนานพอสมควรก็จะกระตุ้นให้เกิดภาวะรุ่มร้อนหรือพร้อมที่จะกระทำการที่อยูในใจที่เรียกว่า “ทัศนคติ”(สาโรจ บัวศรี, 2527)

ค่านิยมของสังคมไทยไว้ 2 ลักษณะ คือ 1. ค่านิยมในชนบท มีลักษณะเด่นชัด คือยอมรับเหตุผลโดยไม่โต้แย้งขึ้นอยู่กับความเชื่อถือ โขกลาง ชอบเสี่ยงโชค นิยมเครื่องประดับ นิยมคุณงามความดี นิยมพิธีการและการทำบุญเกินกำลังชอบเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายรุก การพึ่งพาอาศัยกัน รักญาติพี่น้อง มีความสันโดษ เป็นต้น 2. ค่านิยมในเมือง มีลักษณะสำคัญเฉพาะ คือ เชื่อในเรื่องเหตุและผล ขึ้นอยู่กับเวลาการแข่งขัน นิยมตะวันตก ชอบจัดงานพิธีฟุ่มเฟือยหรูหรา นิยมวัตถุ ชอบทำอะไรเป็นทางการ ยกย่องผู้มีอำนาจมีตำแหน่ง ขาดระเบียบวินัย ไม่รักส่วนรวม พุดมากกว่าทำ ไม่ชอบเห็นใครเหนือกว่าและเห็นแก่ตัวไม่เชื่อใจใคร แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดค่านิยมว่า ค่านิยมที่เกิดขึ้นมาไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สิ่งที่สังเกตเห็นได้ก็คือพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะคล้อยตามระบบความเชื่อและค่านิยมที่คนแต่ละคนและสังคมแต่ละสังคมยึดมั่น หรือยึดถืออยู่ (สุพัตรา สุภาพ, 2552)

ที่มาของค่านิยมในสังคมไทย

ค่านิยมในสังคมไทยเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นจากจิตใจที่แสดงออกมาในรูปความคิดเห็น ความรู้สึก จนแสดงออกในลักษณะของการกระทำ ค่านิยมจึงเป็นเรื่องของความคิด ดังนั้น จุดเริ่มต้นจึงอยู่ที่จิตใจ ด้วยเหตุนี้คนแต่ละคนจึงมีค่านิยมเป็นของตนเองทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ชีวิตในสังคมทุกคนมีการพัฒนาความคิด ความเชื่อ และค่านิยมอยู่เสมอ ปกติคนจะมีความคิดมีความเห็นส่วนตัว หรือเมื่อได้ยินได้ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บางครั้งก็ยึดถือเอาความคิดเห็นของผู้อื่นไว้ ถ้าเข้ามีศรัทธาในบุคคลคนนั้น นอกจากนี้บางคนยังเอาความคิดเห็นของบุคคลอื่นมาผสมผสานกับความคิดเห็นของตนเอง สร้างระบบความคิดเห็นให้กับตนเอง โลกทัศน์และค่านิยมจึงแตกต่างกันไปตามวุฒิภาวะ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จึงเป็นที่มาของค่านิยมในสังคมไทย (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2544) ดังนี้



1. การอบรมเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัว (Socialization) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่หล่อเลี้ยงชีวิตจิตใจ คุณธรรมและศิลปธรรมแก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการพัฒนาและเป็นกุญแจที่จะแก้ไขปัญหาด้านสังคม การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมจึงมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่บ้านค่านิยมของบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามการเปลี่ยนแปลงของวุฒิภาวะและประสบการณ์ที่ได้รับจากสถาบันครอบครัว

2. สถาบันการศึกษา (Educational Institution) ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างค่านิยมและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นสถาบันที่เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยสถาบันการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคมจึงมีบทบาทในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของคนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในสังคม

3. ระบบความเชื่อ (Faithfulness) อันได้แก่ สถาบันทางศาสนา กล่าวคือ หลักธรรมทางศาสนาซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีต ที่มีการยึดถือศีลธรรม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งค่านิยมที่มีรากฐานสำคัญมาจากศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ ตลอดจนศาสนาอื่น ๆ โดยที่หลักธรรมของศาสนาจะสื่อถึงการอบรมให้คนรู้จักระเบียบของสังคม เรียนรู้ในการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกันได้กับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการและสถาบันต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ และสถาบันสงฆ์ต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลายบุคคล รวมถึงเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามกัมมัฏฐานและประเพณีหลาย ๆ ประการให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่ดำรงอยู่

4. ระบบศักดินา (Feudalism) สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับระบบศักดินามาเป็นระยะเวลานาน ระบบศักดินาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างค่านิยมของสังคมได้มาช้านาน และเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งเป็นไปตามความแตกต่างและฐานะของบุคคลในสังคมนั้น สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะ อาจแบ่งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ และเป็นสังคมที่นิยมยกย่องผู้ที่มีอำนาจ ยศศักดิ์ ชาติวุฒิ ตำแหน่ง เผ่าพันธุ์ และฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีการยอมรับโดยปริยายอย่างเต็มที่

5. อารยธรรมตะวันตก (Western Civilization) เนื่องจากแต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมที่มีค่านิยมยอมรับความมั่งคั่งร่ำรวยเป็นทุนเดิม เมื่อระบบอุตสาหกรรมและทุนนิยมของตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทย พร้อมกับการนำค่านิยมทางวัตถุ และมุ่งเน้นการให้ความสำคัญในทางเศรษฐกิจ จึงทำให้วัฒนธรรมการบริโภควัตถุนิยมแพร่หลายในสังคมไทย เศรษฐกิจจึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดการดำเนินชีวิตของคน ส่งผลให้เกิดเป็นการละเลยต่อส่วนรวมและส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กล่าวคือ รัฐและองค์กรธุรกิจต่างมุ่งพัฒนาบ้านเมืองในเรื่องเศรษฐกิจเพื่อการนำเข้าและส่งออก ท้ายที่สุดแล้วระบบทุนนิยม และการบริโภคนิยม จึงเป็นกระแสหลักครอบงำสังคมไทยจนปัจจุบันนี้

6. สื่อสารมวลชน (Communication) เนื่องจากในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ระบบข่าวสารและโทรคมนาคมมีประสิทธิภาพและมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ทำให้ระบบเศรษฐกิจถูกหล่อหลอมรวมเป็นระบบเดียวกัน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั่วโลก โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดยุคสงครามเย็น กระแสสังคมนิยมอ่อนตัวลง การค้าเสรีและพลังประชาธิปไตยเข้มแข็งขึ้น ด้วยเหตุนี้สถาบันสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จึงมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ค่านิยมข่าวสารข้อมูล ความคิด ทศนคติ และศิลปวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่า “สารสนเทศ” ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและพัฒนามนุษย์ ด้วยการนำข้อมูลข่าวสารที่ได้มาสังเคราะห์เป็นความรู้และการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ

วัฒนธรรม สื่อสารมวลชนนี้ส่งผลกระทบอย่างแพร่หลายทั้งในเชิงลึกและในวงกว้างและมีอิทธิพลทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนเจตคติและค่านิยมของประชากรทุกกลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ กลุ่มเพศ และกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ

สรุปได้ว่าที่มาของค่านิยมในสังคมไทยเกิดขึ้นได้จากหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว การได้รับการขัดเกลาจากโรงเรียนในวัยที่กำลังศึกษา ระบบในศาสนา เพราะแต่ละศาสนาต่างก็มีความเชื่อที่แตกต่างกัน ค่านิยมจึงจึงมีความแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ในเรื่องของระบบศักดินาที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัยในสังคมไทยมาช้านานก็เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดค่านิยมในปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในสังคมไทย

ค่านิยมมีความสำคัญและเป็นสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ดังนั้นหากสังคมใดมีคนในสังคมที่มีค่านิยมที่ดีเหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมตามไปด้วย ปัจจุบันหลายหน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานทางด้านสังคมวัฒนธรรมต่างมีความกังวล เกี่ยวกับค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนไทยรวมไปถึงการรับเอาค่านิยมที่ไม่เหมาะสมมาใช้ในสังคม ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมไปในทางที่ดีและเหมาะสม จึงเป็นที่มาของการเสริมค่านิยม เดิมที่ดีที่เหมาะสมให้มากขึ้น และสร้างค่านิยมใหม่ที่ดีที่เหมาะสมรวมไปถึงปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมให้กลับกลายเป็นค่านิยมที่ดี

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนด ค่านิยมของคนไทย 12 ประการ ไว้เป็นยุทธศาสตร์เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยและสร้างคนในชาติให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวไกลและมั่นคง (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์, 2565) ไว้ดังนี้

ค่านิยม ประการที่ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กล่าวคือ เราเกิดมาบนผืนแผ่นดินไทยที่อุดมสมบูรณ์และมั่งคั่ง มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่อุทิศให้แก่ประชาชนอันเป็นที่รัก มีศาสนาพุทธซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และก็มีธงชาติที่ป่าวประกาศถึงสัญชาติของเรา

ค่านิยม ประการที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม กล่าวคือ การที่เราเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยของเราให้เข้ากับคนอื่นหรือทัศนคติไปในทางที่ดีนั้นจะทำให้เราได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจสิ่งต่างๆ ในแต่ละมุมมอง ซึ่งจะทำให้ข้อขัดแย้งและปัญหายุติลง

ค่านิยม ประการที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ กล่าวคือ บุญคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเรามา ท่านทั้งสองให้กำเนิดเรามาในโลกอันกว้างใหญ่ เลี้ยงดูเราอย่างดีด้วยความรักและห่วงใย รวมทั้งผู้ปกครอง และคุณครูบาอาจารย์ที่ให้การศึกษาดังแต่เล็กจนโต ซึ่งจะทำให้เราเติบโตใหญ่เป็นคนที่ดีในสังคม

ค่านิยม ประการที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน คือ การที่มีความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันโลกภายนอกเวลานี้โลกเปลี่ยนไป เราควรที่จะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน

ค่านิยม ประการที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม กล่าวคือ มีความภูมิใจกับประเพณี ศิลปะอันงดงาม และวัฒนธรรมอันดีงาม เช่น สงกรานต์ วันปีใหม่ของประเทศไทย ในขณะที่ค่านิยมของตะวันตกนั้นเข้ามาและมีบทบาทมากคือการแต่งกาย ซึ่งทำให้ประเพณีอันดีงามนั้นถดถอยลง ด้วยเหตุนี้เราควรที่จะเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และสืบทอด



ค่านิยม ประการที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน กล่าวคือ การทำสิ่งต่างๆ ด้วยความหวังดี การที่เราให้โดยไม่หวังผลตอบแทนนั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐ ศีลธรรมก็เป็นข้อที่เราควรถือไว้ในใจถึงแม้ว่าผลลัพธ์ที่เราจะได้คือความสุขเล็กๆ น้อยๆ แต่เราก็จะได้มิตรสัมพันธ์ที่ดี

ค่านิยม ประการที่ 7 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง กล่าวคือ รัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง โดยที่เรามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งเราควรเคารพพ่อหลวงเรา ด้วยใจรักการเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นระบบการบริหารอำนาจที่นำมาใช้ในการบริหารประเทศ

ค่านิยม ประการที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ กล่าวคือ ทุกวันนี้เรามักจะเห็นผู้คนแตกแยก หรือไม่ให้ความเคารพกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ไม่มีระเบียบในสังคม อย่างแรกต้องเริ่มที่ตัวเราเอง เราควรที่จะมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และเคารพผู้ใหญ่ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นต้นแบบให้อีกหลายๆ คนเพื่อที่จะทำให้สังคมไทยนั้นเจริญ

ค่านิยม ประการที่ 9 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ สติเป็นสิ่งที่เราควรตระหนกอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ทำสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด รวมถึงการคิดทบทวนให้รอบคอบ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ผลลัพธ์ที่เราจะได้ถ้าเราทำอะไรโดยมีสติคือความสำเร็จ

ค่านิยม ประการที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักประหยัดไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แบ่งปัน และพร้อมที่จะขยายเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี กล่าวคือ การดำรงชีพนั้นอาจจะจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เราควรตระหนกอยู่ตลอดเวลา ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้คำสอนไว้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการที่เราต้องปรับเปลี่ยนตนให้เข้ากับคนอื่น และถ้าเราทำตามคำสอนของพ่อหลวง ชีวิตเราจะมีสุขอยู่กับสิ่งที่เรามี

ค่านิยม ประการที่ 11 ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำมีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีความละเอียด เกรงกลัวต่อบาปตามคำสอนของศาสนา กล่าวคือ การที่มีจิตใจอันแน่วแน่ ถ้ามีอุปสรรคผ่านเข้ามา ก็สามารถผ่านสิ่งเหล่านี้มาบ่อยครั้ง มันจะทำให้เราเข้มแข็ง

ค่านิยม ประการที่ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง กล่าวคือ ในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เราควรคำนึงถึงข้อดีและข้อเสีย แต่ไม่ใช่แค่คำนึงสำหรับตนเองแต่ควรคำนึงถึงผู้อื่นด้วย อีกทั้ง เราควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เช่น ไปสอนหนังสือที่บ้านเด็กกำพร้า หรือไปให้ความบันเทิงที่บ้านคนชรา เป็นต้น

ค่านิยมไทยที่สำคัญและควรปลูกฝังขึ้นให้เกิดในสังคมไทยทุกคนเพื่อให้พลเมืองเกิดความเจริญก้าวหน้า แก่ตนเอง และประเทศชาติ สรุปได้ดังนี้ (ประนอม เดชชัย, 2536) คือ

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันทั้งสามนี้มีความสำคัญยิ่งที่ทำให้คนไทยมีสถานที่อยู่อาศัย มีศาสนาเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดความสงบสุข และมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชนในชาติ ดังนั้นควรปลูกฝังให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และร่วมกันรักษาสถาบันทั้งสามตลอดไป

2. ความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขและพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงนั้นสมาชิกทุกคนต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อกันเพราะความซื่อสัตย์สุจริตนั้นเป็นค่านิยมที่ดีที่สุดในการดำเนินการทุกอย่างชาวไทยทุกคนจึงควรปฏิบัติตนและยึดมั่นในค่านิยมนี้ตลอดไป

3. ความมีระเบียบวินัย กล่าวคือ ข้อปฏิบัติที่มีหลักเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุสำเร็จโดยดี ฉะนั้น การสร้างนิสัยให้เป็นคนมีระเบียบวินัย จึงจำเป็นต่อการสร้างสรรค์ความมั่นคงก้าวหน้าของประเทศ ระเบียบวินัยที่สำคัญ ๆ ได้แก่ รัก และรักทรัพย์สินสมบัติของชาติ การตรงต่อเวลา ความสะอาด ฯลฯ เป็นต้น

4. ความสุภาพเรียบร้อย หมายความว่า การมีกิริยามารยาทเรียบร้อยอ่อนโยนนุ่มนวล ทำให้บุคคลที่สัมพันธ์ด้วยเกิดความเมตตารักใคร่อยากช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนให้ก้าวหน้า

5. ความกตัญญูกตเวที ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมรักใคร่เมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลกันทำให้บุคคลนั้น มีความก้าวหน้าในการงานหากสังคมไทยมีบุคคลเช่นนี้มาก ๆ คนส่วนใหญ่ก็จะเจริญก้าวหน้า และเป็นผลให้ชาติเจริญก้าวหน้าไปด้วย

6. การรู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อ และการให้อภัย การที่บุคคลอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือสงเคราะห์กันแบ่งปันทรัพย์สินของตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้ตกยากลำบาก หรือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแล้วสังคมนั้น ก็จะทำให้เกิดความรักใคร่สามัคคีและนำมาซึ่งความสงบสุขแก่หมู่คณะด้วย

7. ความขยันขันแข็ง หมายความว่า การเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิตได้ และสามารถช่วยให้ประเทศชาติเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะจะช่วยขจัดความยากจนของสังคมได้ สำหรับประเทศไทยโชคดีที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอยู่ข้าวอันน้ำ ถ้าปลูกฝังค่านิยมความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพสม่ำเสมอให้แก่ประชาชนแล้ว เชื่อแน่ว่าประเทศไทยจะมีความเจริญทัดเทียมกับอารยประเทศในอนาคตอันใกล้

8. การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ค่านิยมที่ปลูกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในตนเองและส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และความรับผิดชอบทำงานร่วมกันในหมู่คณะให้ดำเนินไปด้วยดีแล้วย่อมหมายถึงความเจริญของประเทศชาติด้วยเช่นกัน

9. การนิยมประเพณีไทย ค่านิยมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสมขึ้นอย่างเหมาะสมกับสังคมไทย เป็นการแสดงให้เห็นว่าชาติไทยมีความเจริญรุ่งเรืองมาแล้วในอดีต มีขนบประเพณีวัฒนธรรมเป็นแบบอย่างของตนเองมาช้านาน จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวนี้ ให้ประชาชนคนไทยต้องผดุงรักษาไว้ตลอดไป

10. การประหยัด ถือเป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลสามารถเก็บหอมรอมริบรู้จักใช้เงินทองในทางที่ถูกที่ควร บุคคลที่รู้จักประหยัดย่อมสร้างอนาคตให้เป็นปึกแผ่นได้และนั่นหมายถึง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติด้วย ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงควรได้รับการปลูกฝังค่านิยมนี้ขึ้นโดยระลึกอยู่เสมอว่าไม่มีใครสร้างอนาคตที่ดีได้โดยไม่รู้จักประหยัด

11. การยกย่องคุณความดี คุณความดี หมายถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมโดยเหมาะสม และไม่ก่อความเดือดร้อนแก่คนส่วนใหญ่

นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ปัญหา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่หน่วยงานกลางด้านความมั่นคงของชาติได้กำหนดเรื่องการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรมและเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมสุจริตอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใส ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันการทุจริต



สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้ (ประกาศสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2565)

ความหมายของของขวัญ

- 1) ของขวัญ หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพย์สินสิ่งของ บริการอื่นๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ
- 2) ของขวัญ สามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีราคาได้
- 3) ของขวัญที่สามารถตีราคาได้ หมายรวมถึง สินค้าบริโภคต่างๆ ความบันเทิง การต้อนรับ การให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น สินค้าตัวอย่าง บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคา สินค้าหรือบริการ และเงิน
- 4) ของขวัญที่คิดเป็นราคาไม่ได้ หมายถึง สิ่งใดๆ บริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ เช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ การสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น

สรุป

การที่คนในสังคมไทยมีค่านิยมในการมอบของกำนัลนั้น มีแต่สมัยโบราณซึ่งถือว่าเป็นค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งในสมัยนั้นจะมีระบบศักดินาก็จะมีผู้คนนำของกำนัลมามอบให้ไม่ว่าจะเป็นผ้า เครื่องลายคราม และระบบการมอบของกำนัลก็ได้มีการสืบทอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน ที่ถือได้ว่าเป็นค่านิยม แต่ในบางครั้งการมอบของกำนัลกลับกลายเป็นค่านิยมที่ผิดไป การผิดไปในที่นี้คือเสมือนเป็นการให้เพื่อการติดสินบนเพราะมีมาแต่โบราณ ไม่ได้ให้เพราะเป็นประเพณี ขนบธรรมเนียมที่เวลาเราไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เราจะมีของฝากของกำนัลไปมอบให้ ทั้งนี้การมอบของกำนัลให้กันในปัจจุบันคือการที่ฝ่ายมอบให้ต้องการผลประโยชน์จากฝ่ายตรงข้ามหรือเพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์แก่กัน โดยมาในรูปแบบของกำนัล ที่เป็นสินค้าที่มีมูลค่า แทนการมอบตัวเงินเพื่อเป็นการเลี่ยงการรับเงินใต้โต๊ะ ซึ่งถ้ามองแล้วมันก็ไม่ต่างจากการรับเงินใต้โต๊ะเพียงแค่เปลี่ยนรูปแบบไปนั่นเอง และด้วยค่านิยมแบบนี้จึงทำให้เกิดความไม่โปร่งใสในการทำงานของกลุ่มผู้รับของกำนัล จนในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็มีนโยบายไม่รับของกำนัลเกิดขึ้นมา แต่ก็ยังเป็นเพียงนโยบายเพราะบางที่บางแห่งก็ยังมีมีการรับของกำนัลจากผู้มาติดต่องาน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์. (2565). *เปิดวิสัยทัศน์ คลช. 9 ยุทธศาสตร์ตั้งเป้า สร้าง 12 ค่านิยมหลักของคนไทยที่ต้องปลูกฝังเน้นสร้างความเข้าใจประชาธิปไตยที่ถูกต้อง*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2565, จาก <https://prachatai.com/journal/2014/07/54539>
- ประนอม เดชชัย. (2536). *เสริมทักษะการเรียนรู้การสนทนาสังคมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาอดิสร ธีรสีโล. (2540). *คุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). *หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม*. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). *ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรจ บัวศรี. (2527). *จริยธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ. (2565). *นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)*. สืบค้น 26 เมษายน 2565, จาก <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/04/ann-nogift-policy.pdf>
- สุนทร โคมินและสนิท สมัครการ. (2522). *ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2552). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2544). *วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้ โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Milton Rokeach. (1973). *The Nature of Human Values & Value Systems*. NewYork: Free Press.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของภคสิริ แอนิหน (2563) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 ภคสิริ แอนิหน (2563) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Paksiri Aenihon (2020) the research results found...

1.4 Paksiri Aenihon (2020) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (มนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศล และมนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศลและคณะ, 2563)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวิตร ว่องวิระ, ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2563). การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(3), 178-186.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, // เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: // สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2564). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2562). การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระปิฎกโกศล. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี, // จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.



(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เชียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.



ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหา
นั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

- 1..... (16 pt)
- 2..... (16 pt)
- 3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย, 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ, 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิง
ปริมาณและเชิงคุณภาพ), 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....



ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

..... คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

..... คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานธ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.



Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection, Data analysis.
Statistics used for data analysis.
Findings were as follows: (present only the most interesting research findings)

.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)



Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

Methodology (18 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative

and qualitative). Data analysis (quantitative and qualitative). Statistics used to analyzed the data.

.....

.....

.....

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

.....

.....

.....



Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation

.....

Discussion (18 pt)

(1.6 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16.pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16.pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.



References (18 pt)

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)
References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt) เขียนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆในการเขียนบทความ
วิชาการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)



ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง



สรุป (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบAmerican Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน
.....
.....
.....
.....



Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Content (18 pt)

(16.pt).....
.....
.....
.....
.....



Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....
.....
.....
.....
.....
.....

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....



Conclusion (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)

References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....



วารสารชัยมงคลปริทรรศน์
Journal of Chaimongkol Review